

Samsun Tarımında Yeni Ufuklar

SAMTİM

ISSN 1305-7588

EKİM 2006 SAYI: 15

KIRSAL KALKINMA PROJELERİ TANITIM TOPLANTISI

SAMTİM

Samsun Tarım İl Müdürlüğü Yayınıdır
Sayı 15, Ekim 2006

**Samsun Tarım İl Müdürlüğü
Adına**

Sahibi
Sadullah KİRENCİ
İl Müdürü

Yazı İşleri Müdürü
Yener GÜNAY

Yayın Kurulu
Dr. Ali KORKMAZ
Yaşar BUDAK
Şerife Gül GÖZÜGÜL

Fotoğraflar
Recep YAPINCAK

Yazışma Adresi
Tarım İl Müdürlüğü
Çiftçi Eğitimi ve Yayın Şubesi
55060 Samsun

Dizgi/Baskı
Tarım İl Müdürlüğü ÇEY Şubesi

Telefon
0 362 231 37 00/270

Fax
0 362 233 21 63

e-mail
cey@samsuntarim.gov.tr

web
<http://www.samsuntarim.gov.tr>

ISSN 1305-7588

Samsun Tarım İl Müdürlüğü Yayını
Olan SAMTİM Dergisi *Yaygın Süreli*
Yayıdır

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
Önsöz	3
Fındık Bahçelerinde Önemli Zararlara Neden Olan Yazıcıböcekler (Coleoptera:Scolytidae) ve Biyoteknik Mücadele (Kitlesele Yakalama)	4
Fındık Kanunu - Mevzuatlar - Fındık Sektöründe Uygulanan Politikalar- Fındık Üreticisinin Devletten Beklentileri-Maliyet Unsurları	7
Alternatif Bir Sebze; Kuşkonmaz	12
Fındık Politikası ve Öneriler	14
Fındığın İnsan Sağlığına Yararları	18
Ekolojik fındık Tarımına Geçiş İçin Kapasite Geliştirme Projesi: Efikap	19
Kornişon Hıyarını Niye Yetiştirmiyoruz	21
Karadeniz Bölgesinde Frenküzümü Yetiştiriciliği	22
İL MÜDÜRLÜĞÜNDEN HABERLER.....	25
ev hali	41
mola	42
bilmece-bulmaca	43
Personel Hareketleri	44

www.samsuntarim.gov.tr

sizi de bekliyoruz....

SAMTİM

Samsun Tarım İl Müdürlüğü Yayınıdır
Sayı 15, Ekim 2006

Yayın İlkeleri

SAMTİM dergisi Samsun Tarım İl Müdürlüğü tarafından üç ayda bir olmak üzere yılda 4 defa çıkarılan, tarımsal içerikli makalelerin yayımlandığı bir dergidir. Bu dergide *tüm tarımsal konularda*, araştırma ve derleme makaleler yayımlanacaktır.

1. Yayımlanacak olan makaleler başka hiçbir yerde yayımlanmamış olacaktır.
2. Yayımlanan makalenin sorumluluğu yazar(lar)ına aittir.
3. Gönderilen makale yayın kurulunca incelenecek, gerekli görüldüğü takdirde anlam ve içeriği değişmemek kaydıyla gerekli düzeltmeler yapıldıktan sonra yayımlanacaktır.
4. Makale yayın sırası yayın kuruluna geliş sırasına göre olacaktır.
5. Makalenin disket kaydı e-mail adresine gönderilecektir.
6. Yayımlanan yazılardan dolayı yazar(lar)a telif hakkı ödenmeyecektir. Yayımlanan makalenin yazar(lar)ına 5 dergi gönderilecektir.

Yazım Kuralları

1. Dergi yayın dili Türkçe'dir. Varsa Abstract ve Keywords kısımları İngilizce olmalıdır. Gerektiğinde teknik terimlerin Türkçe karşılığı parantez içerisinde verilmelidir.
2. Gönderilen yazılar Word 6.0 veya daha üzeri bir versiyonda, A4 boyutunda, 11 punto, Tahoma fontunda ve 1 aralıklı olarak yazılacaktır. Makaleler 4 sayfayı geçmeyecektir.
3. Yazar(lar)ın ismi, ünvanı ve kurumu makale başlığının hemen altında ortalanmış bir şekilde yazılacaktır.
4. Makalede kullanılan kaynaklar metin içinde ilgili kısımda (soyadı, yayın yılı) esasına göre, Kaynaklar kısmında ise alfabetik sıraya göre yazılacaktır.

Reklam Fiyatları

Arka Kapak (Renkli Tam Sayfa)	: 300 YTL
Arka Kapak (Renkli Yarım Sayfa)	: 150 YTL
Kapak İçleri (Renkli Tam Sayfa)	: 150 YTL
Kapak İçleri (Renkli Yarım Sayfa)	: 75 YTL
İç Sayfalar (Renksiz Tam Sayfa)	: 60 YTL
İç Sayfalar (Renksiz Yarım Sayfa)	: 30 YTL

Abone Bedeli : 12 YTL/yıl

Milli ekonominin temeli ziraattır. Bunun içindir ki tarımda kalkınmaya büyük önem vermekteyiz. Köylere kadar yayılacak programlı ve pratik çalışmalar bu amaca ulaşmayı kolaylaştıracaktır.

K. Altın

Sayın Tarım Dostları

2006 yılının sonuna yaklaştığımız bir dönemi de geride bırakmaktayız. Her zaman olduğu gibi yeni bir yıl; yeni umutlar, yeni planlar, yeni çalışmalar demektir. Ve her zaman bir muhasebe yapılması gerektiğinin bilinci içerisinde bu yılın da değerlendirmesini yapmak durumundayız. Bu anlamda 2006 yılı oldukça verimli geçen bir yıl olmuştur. Özellikle Hibe Destekleri çerçevesinde kabul edilen 26 projenin uygulama sürecine aktarılması elde ettiğimiz başarıların içerisinde önemli bir yer tutmaktadır. Valimiz Hasan Basri GÜZELOĞLU'nun katılımıyla düzenlenen basın toplantısında projeler ile yürütücülerinin tanıtımı yapılmıştır. Bunun yanında yılbaşında önümüze koyduğumuz hedeflere doğru yaklaşmakta olmamız da bu başarının daha ilerilere götürülmesi sürecine olumlu katkıde bulunmaktadır. Sığır suni tohumlama işlemlerinin özelleştirilmesi, büyük ve küçükbaş hayvanların kayıt altına alınması,

mera ıslahı konularında yapılan çalışmalarda da belirlediğimiz hedeflere doğru gitmekteyiz. Mera birimimizin yaptığı çalışmalar sonucunda Bafra ilçesinde bulunan Emenli meramızın da Altın Bayrak ile ödüllendirilecek aday meralar içerisinde yer alması da gayretlerimizi katlamamıza neden olmaktadır.

İlimizde İyi Tarım Uygulamaları kapsamında ihracat değeri ve tüketici taleplerine belirtilen standartlarda cevap verecek olan kaliteli sebze üretimi konusunda yapılan çalışmaların alan artırılarak ikinci defa yeniden tekrar edilmesi bu konuda daha sonraki yıllarda yapılacak olan İTU çalışmalarına örneklik edecektir.

Bu dönemde Sözleşmeli Personel alımı ile ilgili Bakanlığımızca yapılan çalışmalar kapsamında 50 adet teknik ve sağlık elemanının alınması konusunda gerekli altyapı çalışmaları yapılmış, saptanan Merkezlerde eleman istihdamı sonucunda tarımsal üretimin artırılması yanında sağlıklı ve kaliteli ürün elde edilmesinin de önü açılacaktır. Bu konuda İl Müdürlüğümüzce bu güne kadar yapılmakta olan çalışmalarda gittikçe artan bir şekilde devam edecektir. İl Müdürlüğümüzce yürütülmekte olan bu çalışmalar ilimiz ve ülkemiz tarımında önemli gelişmeler sağlanacağına dair umut vermektedir. AB uyum sürecinde bu çalışmalarımız daha bir hız kazanacak, kaliteli ve sağlıklı üretimin yolu açılacaktır. Ürününüz bereketli olsun.

Sadullah KİRENCİ
Tarım İl Müdürü

FINDIK BAHÇELERİNDE ÖNEMLİ ZARARLARA NEDEN OLAN YAZICIBÖCEKLER (Coleoptera:Scolytidae) VE BİYOTEKNİK MÜCADELE (KİTLESEL YAKALAMA)

Kibar AK

Ziraat Y. Mühendisi

Birol BEYTUT

Ziraat Y. Mühendisi

Hüseyin AKYOL

Ziraat Mühendisi

Karadeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü

1. Giriş

Fındık, tarımsal gelir ve sağladığı ihracat bakımından Türkiye'nin önemli ürünlerinden biridir..

Türkiye'de fındık bahçelerinde verimi düşüren bir çok faktör vardır. Bu faktörlerden biri de fındık bahçelerinde bulunan zararlılardır. Fındık zararlıları kalite ve verime doğrudan veya dolaylı etki yapmaktadır.

Bir çok araştırmaya göre Türkiye'de fındığın en önemli zararlısının Fındık kurdu (*Curculio nucum* L.) olduğu bildirilmektedir. Ancak son yıllarda yapılan çalışmalar ve gözlemlere göre fındık bahçelerini kurutan yazıcıböcekler de (Col.:Scolytidae)] önemli zararlı grubunu oluşturmaktadır (Kurt, 1982; Işık, 1984; Ak, 2004; Ak ve ark.,2004)..

Yazıcıböcekler sert ve yumuşak çekirdekli meyve ağaçlarının ve çalı formundaki süs bitkilerinin de polifag bir zararlıdır. Ancak son yıllarda Orta ve Doğu Karadeniz bölgesinde fındık bahçelerinde özellikle sahil ve orta kuşakta populasyonları hızla artarak fındık bahçelerininin kurmasına neden olmaktadır. Önceleri Çarşamba ovasında taban suyu yüksek olan taban arazide zararlı olan yazıcıböcekler zamanla fındık üretiminin yoğun olarak yapıldığı Doğu Karadeniz'e doğru yayılmıştır. Bu alanlarda fındığın en önemli ekonomik ürün olması ve fındık dışında bölge için alternatif ürün olarak yerleştirilmeye çalışılan kivi ve trabzonhurmasında zararlar yapmaktadır. Bunun yanında yaşamlarının önemli bir bölümünü konukçusunun odun dokusu içindeki galerilerde geçirmeleri nedeniyle

başarılı bir kimyasal mücadele yapılamamaktadır.

Xyleborus dispar ve *Lymantria coryllis* biyolojilerinden ve ergin çıkış zamanlarının tam olarak belirlenememesinden kaynaklanan nedenlerden dolayı kimyasal mücadelesinde istenen başarı sağlanamamaktadır. Ancak son yıllarda Karadeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsünde yapılan çalışmalar sonucunda etkinliği ortaya konan ve Tarım ve Köyüşleri Bakanlığı tarafından ruhsatlandırılan Kırmızı kanatlı yapışkan tuzaklar kullanılmaktadır. Bu tuzaklar kimyasal mücadeleye karar verebilmek ve kitlesel yakalama amaçlı olarak kullanılmaktadır.

Bu çalışmada, yörede fındık alanlarında önemli bir problem haline gelen, ancak yetiştiricilerce iyi tanınmayan yazıcıböcekleri tanıtarak konuya dikkat çekilmesi amaçlanmıştır, ayrıca biyoteknik mücadele yöntemleri hakkında bilgi verilmiştir..

2. Fındık Bahçelerindeki Önemli Zararlara Neden Olan Yazıcıböcek Türleri

2.1. *Xyleborus dispar*

Tanımlı (Dişi): Vücut boyu 3.24 ± 0.56 (2.20-3.55) mm ve eni 1.45 ± 0.01 (1.36-1.53) mm. Pronotum koyu kahverengi, arka kısmı düz değil, yarıdan itibaren geriye doğru meyil yaparak son bulur, ön yarısında granül şeklinde çıkıntılar mevcutken arka kısmı pürüzsüz.

Şekil 1. *Xyleborus dispar* ergin (Dişi)

Elytra koyu kahverengimsi, üzerinde uzunlamasına paralel çıkıntılardan oluşan çizgiler mevcut. Anten topuzlu ve topuzun uç yarısı ince kıllı, anten topuzu ve antenin birinci halkası erkeğinkinden daha uzundur.

Anten ve bacaklar, pronotum ve elytraya göre açık renkte, bacaklar erkeğinkinden daha kısa (Şekil 1).

Biyolojisi ve Zararı: Zararlı kışı galeriler içinde ergin olarak geçirmekte ve mart ayından itibaren hava sıcaklıkları günlük ortalama 18-20°C'ye ulaşınca bu galerileri terk ederek dışarı çıkmakta ve yakınında bulunan uygun konukçuya (fındık dallarına) geçmektedir. İlkbahar döneminde (mart-nisan-mayıs) meydana gelen çıkışlar sürekli olmamakta, sıcaklığa bağlı olarak ani çıkışlar şeklinde olmaktadır. Yaz dönemindeki çıkışlar (hazirandan sonraki) ise temmuz başından ağustos ortasına veya eylül ortasına kadar devam etmektedir. Zirai mücadele teknik talimatına göre ise haziran ortalarından itibaren ergin çıkışının başladığı bildirilmektedir (Anonymous 1995).

Şekil 2. *Xyleborus dispar*'ın meydana getirdiği akıntı.

Şekil 3. *Xyleborus dispar*'ın dal içindeki galerisi.

Uygun konukçuya geçen dişiler sürgün diplerinden girerek galeri açmaya başlamakta ve konukçudaki giriş deliğinden bitki

özsuyunun akmasına neden olmaktadır (Şekil 2). Fındık ağaçlarında bu akıntılar kolayca görülebilmektedir. Konukçuda iletim demetlerinin zarar görmesi ve özsu akıntısı nedeniyle bitki zayıf düşmekte ve zamanla kurumaktadır (Ak, 2004) (Şekil 3).

2.2. *Lymanator coryli* Perris 1853

Tanımı (Dişi): Vücut boyu 2.21 ± 0.15 mm (2.06-2.31), eni 0.73 ± 0.009 (0.69-0.79) mm. Vücut silindirik şekilde uzun, boyu eninin yaklaşık olarak üç katı kadar. Vücut koyu kahverenginde ancak pronotum elytraya göre biraz daha açık renkte. Elytra çizgi şeklinde boyuna paralel yoğun çukurcuklara sahip, sonunda her iki tarafta dikdörtgen şeklinde, pürüzsüz ve kenarları dikenimsi kıllarla sınırlı, belirgin bir lekeli. Anten topuzlu ve topuz tamamen ince kıllı, anten ve bacaklar açık kahverenginde. (Şekil4).

Şekil 4. *Lymanator coryli* ergini (Dişi)

Biyolojisi ve Zararı: *Lymanator coryli*'nin ilk erginleri mart-nisan ayında çıkmakta, çıkıştan bir ay sonra yumurta bırakmaktadırlar. Temmuz ortasında tekrar yumurtalarına rastlanması ise ya ikinci bir döl verdiği veya tek dölün erginlerinin iki farklı dönemde çıkış yaptığı düşüncesini ortaya koymaktadır. İlk yumurtaların görünmesinden yaklaşık bir hafta sonra larvalar, larvaların görünmesinden iki hafta sonrada pupaları görülmektedir (Ak, 2004).

L. coryli ergini yaklaşık olarak 1 mm'lik giriş deliğini gövde ve dalların herhangi bir yerinden (*X. dispar* genellikle sürgün diplerini tercih eder) açar ve giriş deliğinin kenarlarını odun talaşları ile çevirir (Şekil 5). Dal içine giren dişi ergin önce daire şeklinde çevre galeri açar ve yumurta bırakır. Larva ve pupa

dönemlerini odun içinde düzgün olmayan dairemsi şekilli galeride geçirir (Şekil 6). Bu şekilde gövde ve dallarda meydana gelen galeriler nedeniyle dalların kurummasına yol açar (Ak, 2004 ve Ak ve ark., 2004).

Şekil 5. *Lymantria coryli*'ni giriş deliği

Şekil 6. *Lymantria coryli* ergininin dal içindeki galerisi.

3. Yazıcıböceklerle Biyoteknik Mücadele (Kitlemel Yakalama)

- Biyoteknik mücadele, Tarım ve Köyşleri Bakanlığı tarafından ruhsatlandırılan Kırmızı kanatlı yapışkan tuzaklar kullanılarak yapılmalıdır.
- Bu tuzaklar kışlamış erginlerin ilk çıkışı yaptığı mart-nisan aylarında asılabilir gibi popülasyonun yoğun çıkışı yaptığı temmuz-ağustos aylarında bahçelere asılmalıdır.
- Mart-nisan aylarında ani sıcaklık artışları olduğu için çıkışlar süreklilik arz etmemektedir.

- Dekara asılacak tuzak sayısı bulaşıklık durumuna göre ayarlanmalıdır. Bulaşıklığın %70-80 olduğu bahçelerde dekara 6-8 tuzak, bulaşıklığın %30-40 olduğu bahçelerde dekara 3-4 tuzak kullanılabilir.
- Sorunlu olan bahçelerde mücadele süresini azaltarak daha kısa sürede sonuç alabilmek için biyoteknik metod, kültürel mücadele ve kimyasal mücadele ile kombine edilmelidir.
- Biyoteknik mücadelenin geliştirilmesine yönelik çalışmalara devam edilmelidir. Bu çalışmalar Bakanlık, uygulayıcı kuruluşlar ve sivil toplum örgütleriyle birlikte yapılmalıdır.

Kaynaklar

- Ak, 2004. Giresun, Ordu ve Samsun illerinde fındık bahçelerinde zarar yapan yazıcıböcek (Coleoptera: Scolytidae) türlerinin tespiti ve kitlemel yakalama yöntemi üzerinde araştırmalar. Selçuk Üniv.Fen Bil.Enst. Doktora Tezi, Konya.
- Ak, K., Uysal, M., Tuncer, C., 2004. Giresun, Ordu ve Samsun İllerinde Fındık Bahçelerinde Zarar Yapan Yazıcıböcek (Coleoptera: Scolytidae) Türleri ve Bulunuş Oranları. Türkiye I. Bitki Koruma Kongresi Bildirileri 8-10 Eylül 2004, Samsun. 255s.
- Anonymous, 1995. Zirai Mücadele Teknik Talimatları Cilt-3. Subtropikal Bitki Zararlıları Teknik Talimatları. T.C. Tarım Orman Bakanlığı, Zir. Müc. Zir. Kar. Gen. Müd., Ankara. 184s.
- Işık, M. 1984. Karadeniz bölgesi fındık bahçelerinde zarar yapan Dalkıran, *Xyleborus (Anisandrus) dispar* Fabr. (Coleoptera, Scolytidae) böceğinin biyolojisi ve mücadele metotları üzerinde araştırmalar. Tarım, Orman ve Köyşleri Bakanlığı, Zirai Mücadele ve Zirai Karantina Genel Müdürlüğü, Samsun Bölge Zir. Müc. Araş. Enst. Müdürlüğü, Araştırma Eserleri Serisi, No:30. 63s.
- Kurt, M.A., 1982. Doğu Karadeniz Bölgesinde fındık zararlıları, tanınmaları, yayılış ve zararları, yaşayışları ve savaşım yöntemleri. T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı, Zir. Müc. Zir. Kar. Gen. Müd., Samsun Bölge Zir. Müc. Araş. Enst., Mesleki Kitaplar Serisi, No: 26, Ankara. 75s.

İl Müdürlüğümüzce "*Kültür Bitkilerinde Zarar Yapan Hastalık ve Zararlıların Tanınması ve Mücadelesi*" Kitabı Yayımlanmıştır.

Edinmek İsteyenlerin İl Müdürlüğümüz Ziraat Bankası Samsun Merkez Şubesi 399 27 572-5002 nolu Hesabına Yatırdıkları 10 YTL Paranın Dekontunu 0 362 233 21 63'e Fakslamaları Gerekmektedir. Kargo Masrafı Alıcıya Aittir.

FINDIK KANUNU - MEVZUATLAR - FINDIK SEKTÖRÜNDE UYGULANAN POLİTİKALAR- FINDIK ÜRETİCİSİNİN DEVLETTEN BEKLENTİLERİ- MALİYET UNSURLARI

M. Rasi UYSAL

Ziraat Mühendisi

Samsun Tarım İl Müdürlüğü

1. Mevzuat

Devlet, fındık üretiminin en uygun alanlarda yapılmasını ve üretimin talepteki gelişmelere göre yönlendirilmesini düzenlemek amacıyla, 16.06.1983 tarihinde 2844 sayılı Fındık Üretim Planlanması ve Dikim Alanlarının Belirlenmesi Hakkında Kanunu çıkarmıştır.

Kanunda, fındık üretimi yapılacak alanların, kalite özellikleri ile arazi kullanma kabiliyet sınırları dikkate alınarak, Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren alt ay içinde Bakanlar Kurulu'nca belirlenecek alanlarla sınırlandırılacağı, konu ile ilgili olarak yayımlanacak yönetmelikte, yeni fındık dikim alanlarının tespit ve ilanı ile yeni fındık bahçesi tesisine veya yenilenmesine izin verilme usul ve esaslarının düzenleneceği hüküm altına alınmıştır.

Bu Kanun ile Devlet planlı bir fındık politikası uygulanması için gerekli hukuki altyapıyı oluşturmuştur. Anılan kanun uyarınca, Fındık Üretim Planlanması ve Dikim Alanlarının Belirlenmesine Dair Usul ve Esaslar Hakkındaki Yönetmelik, Kanundan 6

yıl sonra yayımlanan 06.07.1989 tarih ve 89/14313 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe girmiştir.

Fındık üretimine izin verilecek sahalara ise, Kanundan 10 yıl sonra yayımlanan 07.01.1993 tarih ve 93/3985 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile belirlenmiştir. 23.12.1994 tarih ve 94/6519 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile de fındık üretimine izin verilen alanlar dışında kalan alanlarda yapılacak sökülme karşılığı ödenecek tazminat ile ilgili hususlar düzenlenmiştir.

Tarım sektöründe başlatılan yapısal uyum çalışmalarını desteklemek amacıyla, Dünya Bankası ile yapılan görüşmeler neticesinde, 12.07.2001 tarihinde Tarım Reformu Uygulama Projesi İkraz Anlaşması imzalanmıştır. Proje kapsamına, fındık üretiminden vazgeçerek alternatif ürün yetiştirecek üreticilere destek sağlanması uygulaması da alınmıştır.

Bu alandaki çalışmalara paralel olarak yayımlanan 28.03.2001 tarih ve 2001/2218 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile 93/3985 ve 94/6519 sayılı Kararlar yürürlükten kaldırılmış ve sökülme fındık alanına önerilen alternatif ürünü eken veya diken üreticiye, fındıktan elde ettiği ortalama net gelir ile yeni ektiği veya diktiği alternatif ürünün ortalama net gelir farkının iki katı tutarında bedel ödenmesi ve bahsi geçen ödemelerin finansmanının uluslararası finans kuruluşlarından sağlanan doğrudan mali kaynak ve/veya kredi yoluyla sağlanması hususları hüküm altına alınmıştır.

Bahsi geçen İkraz Anlaşması ile uyumlu olarak yayımlanan Bakanlar Kurulu'nun 22.11.2001 tarih ve 2001 tarih ve

2001/3267 sayılı Kararı ile, 2001/2218 sayılı Karar yürürlükten kaldırılmış ve 3 üncü maddesi ile söz konusu Kararın 1 inci maddesinde belirtilen illerdeki 1 nci sınıf, 2 nci sınıf ve % 6' dan daha az eğimli 3 üncü sınıf tarım arazilerinde tesis edilmiş fındık sahalarda Alternatif Ürün Programı uygulanması hüküm altına alınmıştır.

22.11.2001 tarih ve 2001/3438 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı'nın ekinde yayımlanan Yönetmelik ile de " **Fındık Üretimine Planlanması ve Dikim Alanlarının Belirlenmesi İle Fındık Yerine Alternatif Ürün Yetiştirmeyi Tercih Eden Üreticilerin Desteklenmesine Dair Hususlar**" karara bağlanmıştır. Bu Yönetmelik, 14.04.2003 tarih ve 2003/5495 sayılı Kararın ekinde yayımlanan Yönetmelik ile ikraz kullanım şartlarına göre yeniden düzenlenmiştir.

1.1 Fındık Üretimi ve İhracat:

Daha önce de belirtildiği üzere, kanuni düzenlemeler, fındık üretimine izin verilen alanların kontrol altına alınmasını sağlayamamıştır. **Kanunun çıkarıldığı 1983 yılında yaklaşık 400.000 hektar olarak tahmin edilen ülke fındık üretim alanları, içinde bulunduğumuz 2006 yılında 600.000 hektar olarak tahmin edilmektedir.**

Fındık dikimleri ova arazilerde daha belirgin bir artış göstermiştir. Bu durum malum sebepler nedeniyle. Bunlar:

- **Fındık ürününün alıcı/şirket ayağının bulunması,**
- **Taban fiyat uygulaması ve destekleme alımları,**
- **Sosyal Politikalar,**
- **Fındık alanlarının çok amaçlı kullanılması,**
- **Fındık tarımının entansif olmaması nedeniyle tarım dışı çalışma hayatına imkan tanınması (yurt içi, yurt dışı vb.)**

Piyasaya müdahalelerin ihraç fiyatı ve ihracat gelirlerinin artırılması için gerekli olduğu savunulmaktadır. Ancak, söz konusu müdahalelerin maliyeti hesaplandığında, Devlet desteğinin olmadığı yıllarda fındık ihracatından sağlanan net döviz girişlerinin daha fazla olduğu görülmektedir. Örneğin; Ülkeye büyük döviz girişi olduğu belirtilen 1998 ve 1999 yıllarında net döviz girişinin sırasıyla 548 ve 375 milyon ABD Doları olarak gerçekleştiği görülmektedir. Fiskobirlik'e düşük kaynak aktarılan 2001 yılı ve hiç kaynak aktarımı yapılmayan 2002 yılında ise net ihraç gelirleri 600 milyon ABD Doları seviyesinde olmuştur. Devlet Fiyat İstikrar Fonu (DFİF) kredileri yoluyla piyasaya yapılan müdahalelerin maliyetine faiz yükü ve Hazine'nin borçlanma maliyeti de dahil edildiğinde müdahalelerin olumsuz etkisi daha bariz anlaşılmış olacaktır.

Bu nedenle, Tarım Satış Kooperatifleri ve Birliklerin yeniden yapılandırılması sürecinde, birliklerin teknik ve mali açıdan sürdürülebilir yapıya dönüştürülmeleri hedeflenmektedir. Uygulanmakta olan program doğrultusunda, Birliklerin alınan ürünü işlemek yerine pazarlamasını sağlayarak üretici/ortakların çıkarlarına hizmet eder yapıya dönüşmeleri amaçlanmıştır. Bu süreç içinde, üretici/ortakların bilgilendirilerek, kooperatifçilik bilincinin yerleştirilmesine çalışılmaktadır.

1.2. Alternatif Ürünü Programı

Devletin arz fazlası sorununa yönelik olarak; 2844 sayılı Kanun ve Kanuna

dayanılarak yayımlanan Kararlar doğrultusunda uygulamalar yapamamasının başlıca sebebi kaynak sıkıntısı olmuştur. Bu nedenle, dış finansmanı Dünya bankası'ndan sağlanan Tarım Reformu Uygulama Projesi (ARIP) ikrazının yaklaşık 150 milyon ABD Dolarlık kısmının fındık üretiminden alternatif ürünlere geçilmesi için kullanılması kararlaştırılmıştır.

ARIP kapsamındaki Alternatif Ürün bileşeninin amacı, Devlet sübvansiyonunun/desteğinin azalmasıyla üreticilere, alternatif üretime geçişlerinde destek sağlamaktır. Devlet müdahaleleri çiftçinin ve tarımsal sanayinin dünya fiyatlarına kıyasla, daha yüksek maliyetle ve gereğinden fazla üretimde bulunmalarına, buna karşın daha verimli üretebilecekleri ürünleri de daha az üretmelerine yol açmaktadır. Üretim fazlası olan fındık yerine, üretim açığı olan ürünler ile ülke talebinin ithalat yoluyla karşılandığı ürünlerin ikamesi planlanmıştır.

Fındık üretiminde batı ve Doğu Karadeniz Bölgeleri arasında, batı Karadeniz lehine verim farkı bulunduğu için, Alternatif Ürün Programının daha ziyade Batı Karadeniz bölgesinde ve ilgili mevzuat dahilinde fındık dikimine izin verilen alanlar dışında uygulanması uygun görülmüştür. Bu uygulama ile, arzın kontrol altına alınıp fiyatın artacağı varsayımıyla Doğu Karadeniz bölgesindeki üreticilerin gelirlerinde artış olması hedeflenmiştir.

Projenin orijinal tasarımında, toplam 100.000 hektarlık alanda fındık sökümü planlanmışken, bu alan önce 57.000, sonra da 16.000 hektara indirilmiştir.

Buna paralel olarak, proje kapsamında, alternatif ürüne geçmek isteyen fındık üreticilerine bir kereye mahsus olmak üzere sökülme, girdi ve tarla hazırlama olarak üç aşamada, toplam olarak 144 USD/Dekar ödeme yapılması planlanmışken; bu rakam 200 USD/Dekar seviyesine yükseltilmiştir. Hâlihazırda girdi ve bakım desteklerinin fındık yerine çok yıllık bitki yetiştirecek üreticilere 2. ve 3. yıllarda da verilmesine yönelik çalışmalar yapılmaktadır.

Fındıkta Alternatif Ürüne Geçiş Programının Artvin, Bartın, Giresun, Düzce, Kastamonu, Kocaeli, Ordu, Rize, Sakarya, Samsun, Sinop, Trabzon ve Zonguldak (13 il) illerinde uygulanmasına karar verilmiştir. Bu illerde, rakımı 750 metrenin üzerinde araziler hariç olmak üzere, 1. ve 2. sınıf tarım arazileri ile, % 6'dan daha az eğimli 3.sınıf tarım arazilerinde Alternatif Ürün programı uygulanmaktadır.

Bununla birlikte Sakarya, Düzce, Samsun ve Ordu illerindeki eğimli olmayan ve 1. ve 2. sınıf tarım arazisi vasfına sahip 57.000 hektarlık alanda, ortalama verimin de yüksek olması nedeniyle, alternatif ürün programı çalışmaları bu illerde yoğunlaştırılmıştır.

Keza, ARIP Proje tasarımıdaki 16.000 hektarlık hedef rakamlara karşın, sadece Samsun İlinde 25.000 hektar alanda alternatif ürün programı uygulanması amaçlanmıştır. 2003 yılında yürürlüğe konulan proje kapsamında, bugüne değin 3.868 dekar alanda fındık sökülme gerçekleştirilerek yerine

alternatif ürün ikame edilmiştir. Bu kapsamda, ödenen sökülme, girdi-bakım-hasat tutarı 773.652 USD'dır. Bu rakamlar 2003 ve 2004 yılı rakamları olup, 2005 ve 2006 yıllarında fındık sökülme için üretici müracaatı olmamıştır.

Proje tasarımında yer alan alternatif ürün alanlarının yüksekliğine karşın uygulamada başarı sağlanamamasının en büyük nedeni, fındığın halen cazibesini koruyor olması ve fındık yerine ikame edilen ürünlere uygulanan teşvik ödemelerinin telafi edici güçte olmamasıdır.

Alternatif Ürün Programının arzu edilen düzeyde uygulanabilmesi için, projenin genel esprisi dışında aşağıda yazılı önlemlerin de birlikte düşünülmesi gerekmektedir.

- Alternatif ürünler için alıcı/şirket ayağının oluşturulması, pazar ve pazarlama imkânlarının geliştirilmesi,
- Alternatif ürün değerlendirme ve muhafaza tesislerinin kurulması, bu amaca matuf yatırımların desteklenmesi,
- Üretici Birliklerinin kurulması ve fonksiyonel hale getirilmesi, birliklerin üretim, faaliyet, pazarlama ve denetime yönelik iç departmanlarının ihdas edilerek rekabetçi yapıya kavuşturulması,
- Alternatif ürünlerle ilgili yetiştiricilik, ürün değerlendirme, pazarlama vb. konularda tanıtıcı faaliyetlere imkân tanınmalı, tarla günleri ve çiftçi gezileri organizasyonlarına ağırlık verilmelidir,
- Alternatif ürünlerden, öncelikle ülkesel ihtiyaç duyulup da ihtiyacın ithalat yoluyla karşılandığı ürünler tercih edilerek, bu ürünler tatmin edici seviyede desteklenmelidir,
- Alternatif ürün programının amaçlandığı bilhassa ova arazilerde yer alan işletmelerle, tarım danışmanlarının irtibatlandırılması sağlanmalıdır,
- Çiftçi örgütleri ve sivil toplum kuruluşlarının, pazar fiyatlarının oluştuğu mekanizma içerisinde söz sahibi olabilecekleri önlemler alınmalıdır.

2. Fındık Üreticisinin Devletten Beklentileri

Fındık üreticisinin Devletten beklentileri aşağıdaki şekilde ifade edilebilir:

- Gelişmiş batı devletlerinde olduğu gibi pazar fiyat desteği uygulanması
- Girdi sübvansiyonu sağlanması
- Üretim sezonu başında, ürüne mahsuben faizsiz kredi ikrazı yapılması,
- Reel fiyat politikalarının uygulanması,
- Devletin üretimin fazla olduğu yıllarda destekleme alımları yaparak, fiyat istikrarı ve pazar devamlılığının koruması,
- Fındık ihracat imkanlarının geliştirilmesi, yeni pazarlarla bu ürünün tanıtılması,
- Fındıkta verimlilik, hastalık ve zararlılarla mücadele, toprak yönetimi, hasat, harman, depolama ve muhafaza konularında teknik kuruluşların daha fazla desteğinin sağlanması
- Tarımsal Üretici Birliklerinin yeniden yapılandırılarak daha fonksiyonel hale getirilmesi

3. Fındık Maliyet Hesabı

3.1. Fındık Maliyet Hesabında Kullanılan Maliyet Unsurları

Maliyet unsuru
1. Girdi Giderleri
-Gübre bedeli
-Zirai mücadele ilaç bedeli
2.Bakım Ve İşçilik Giderleri
-Belleme ve çapalama
-Çit onarımı
-Dal piçlerinin ayıklanması, budama, vs
-Gübreleme işçiliği
-Zirai mücadele işçiliği
-Bahçe alt temizliği
-Fındık toplama işçiliği
-Harman masrafı(patozla)
3. Nakliye Ve Pazarlama
-Harmana taşıma
-Pazar yerine taşıma
4. Diğer Değişken Masraflar(Çuval,ip vb.)
5. Değişken Masraf Toplamı (1+2+3+4)
6. Değişken Masraf Toplamı Faizi (% 20)
7. Toplam Değişken Masraflar Top. (5+6)
8.Genel İdare Giderleri (TDM'nin % 3)
9. Çıplak Arazi Kıymetinin % 5'
10.Diğer Sabit Masraf (Tesis, Amor.Pay)
11.Toplam Sabit Masraflar (8+9+10)
12.Yan Ürün Gelirleri (fındık ağacı odunu)
13.Toplam Üretim Masrafları (7+11+12)
14. Dekar Alan Verimi (kg/da)
15. Alınan Yan Ürün Kıymeti (TL/da)
1 kg Fındığın Üretim Maliyeti (13/14)

4. Sonuç

Bu noktaya kadar ele alınan hususlar muvacehesinde, fındık sektörüne yönelik olarak uygulanacak politikanın ana unsurlarının; piyasaya müdahalenin olmaması, Alternatif Ürün Programının uygulanması ve Üretici Birliklerinin yeniden yapılandırılması olduğu yönünde yaygın görüş ve kanaatler söz konusudur.

Aslında, fındık arzının tamamının gerek iç piyasada (iç tüketimin teşvik edilmesi) gerekse dış pazarlarda (ihracat yoluyla) değerlendirilebileceği bir yapının kurulması amaçlanmalıdır. Bu yapının ihdasını sağlayacak düzeyde kamusal destek birlikte düşünülmelidir.

Fındık sektöründe önemli bir faktör olan Fındık Tarım Satış Kooperatiflerinin temel kooperatifçilik fonksiyonlarına odaklanmasını temin edecek tedbirler ve yapısal dönüşüm sağlanmalıdır. Birlikler, gerektiğinde piyasa regülasyonunu sağlayabilecek kredibilitete haiz kılınmalıdır.

Sektörün diğer aktörleri olan İhracatçı Birlikleri ve Kamu Organizasyonlarının, Fındık Tarım Satış Kooperatifleri ile işbirliği sağlanarak, üretici ve ülke menfaatlerinin en üst düzeyde korunabileceği bir politika belirlenmeli ve hayata geçirilmelidir.

Herkes Değilsin!

ALTERNATİF BİR SEBZE; KUŞKONMAZ

İlkay GÜVENÇER

Ziraat Mühendisi

Samsun Tarım İl Müdürlüğü

Ülkemizde son yıllarda yaşanan gelişmeler tarım kesimindeki üretici ve tarımsal sanayi kuruluşlarını alternatif ürün arayışına itmiştir. Geleneksel tarım ürünlerimizin yanı sıra, alternatif ürünler yüksek kazançlarından dolayı tercih edilir olmuşlardır. Alternatif ürün olarak brokoli, enginar, kırmızı ve beyaz baş lahana, tatlı mısır, bazı domates ve biber çeşitleri sayılabilir ve bu ürünler arttırılabilir. Bu ürünlerde bir tanesi de kuşkonmaz bitkisidir. Kıymetli sebzeler grubuna giren kuşkonmazın (Barvinkó,1994) ihracat değeri çok yüksektir (Hartmann,1989).

Kuşkonmaz eskiçağlardan itibaren taze sürgünleri için yetiştirilen bir sebzedir. Eski Yunan ve Romalılardan beri sevilen bir besin kaynağı olduğu bilinmektedir (Anonim, 2006a). Dünyada uzun zamandır çok ilgi gören kuşkonmaz (*Asparagus officinalis*) Türkiye için yeni bir sebze türü sayılabilir. Ülkemizde halk tarafından pek tanınmadığı gibi tüketimi de yok denecek kadar azdır. Kuşkonmaz sapı toprak altında olan, yenilebilen kısmı tomurcuk olan bir bitkidir. Halk arasında "tilkişen, acıot" olarak bilinir. Özellikle Avrupalılar bu bitkiyi her derde deva olarak bilirler ve özellikle et yemeklerinin yanında kullanırlar.

Dünyada Kuşkonmaz Üretimi

1992 yılında Çin üretici altı ülke içinde lider durumda iken (2), 1999 yılında Peru üretiminin %40'ını gerçekleştirmiştir.1992-2002 yılları arasında dünya kuşkonmaz üretiminde %70 oranında artış olmuş bu oranda kuşkonmaz tüketimi de artmıştır. Dünya üretiminde en büyük üretici ülkeler; Çin, Peru, ABD, İspanya,Almanya ve Meksika'dır (2). 2003 yılında Çin'de dikkat çeken oranda üretim artışı gözlenmiştir (Anonim,2004).Almanya'da 2003 yılında 18 000 hektar alanda üretim yapılmış, 2004 yılında Yunanistan'da üretim alanları 4500

hektarı bulmuş, 31 milyon kg ürün hasat edilmiştir.

Dünyadaki pek çok kuşkonmaz üreticisi ülke planlı bir pazarlama ağının olmamasından kaynaklanan sorunlar yaşamaktadır. Üretici ülkeler pazardaki talebi karşılayacak oranda üretimi arttırmak ve fiyatlardaki düşüşü önlemek amacındadırlar (Anonim,2004). 2003 yılı verilerine göre en önemli ihracatçı ülkeler Peru (66,844 ton), Meksika (47,657 ton), ve ABD (23,657 ton)'dir. En büyük ithalatçı ülke ABD (96,455 ton), Avrupa ilkeleri (21,904 ton) ve Japonya (17,850 ton) olmuştur (Anonim,2004).

Türkiye'de Kuşkonmaz Üretimi

Türkiye, kuşkonmaz üretimi bakımından gerek iklim gerekse toprak yapısı bakımından uygundur. Kuşkonmaz ılık iklim bitkisidir. Gelişmesi için büyük oranda toprak altında kaldığından ilkbahar aylarında hasadı tamamlandıktan sonra sonbahar ortalarına kadar tohum almak amacıyla toprak üstü kısmının gelişmesi devam eder (Bayraktar, 1981). Türler için kuşkonmaz çok bilinen ve tüketilen bir sebze değildir. Ege ve Marmara Bölgesinde yetiştiriciliğinin yapıldığı bilinmektedir. 1960'lı yıllarda taze olarak ihraç amacıyla yetiştiriciliği az da olsa yapılmıştır. O yıllarda özellikle ülkede yaşayan yabancılar ve bu bitkiyi tanıyan kişiler tarafından tüketilmiş, yine o yıllardaki

ulaştırma imkanlarının iyi olmamasından dolayı yetiştirilen kuşkonmazlar ihraç edilememiştir. Yurtiçinde Pazar bulamadığından dolayı kuşkonmazlıklar bozulmuştur (Vural ve ark., 2000). Daha sonraki yıllarda konservelik üretim için girişimler olduysa da, 1997 yılında İzmir Menemen'deki teşvikle kurulmuş olan büyük plantasyonun dışında ekonomik anlamda üretim gerçekleştirilememiştir. Yeterli üretim olmadığından konserve ve donmuş olarak değerlendirilmesi söz konusu değildir.

Son yıllarda birkaç üretici tarafından yurtdışı kaynaklı özel ürün olarak üretilmektedir. 2004 yılı verilerine göre ülkemizde 17 ton kuşkonmaz üretimi olduğu bildirilmektedir. Bu üretimin 12 tonu Balıkesir, 5 tonu Tokat ilinde sözleşmeli olarak gerçekleşmektedir (Anonim, 2004a). Türkiye florasında Antalya, Konya ve Mersin illerinde endemik olarak (Anonim, 2005), ayrıca Aydın, Muğla ve Manisa'da yabancı formları bulunmakta, ilkbaharda yenilebilen diğer yabancı otlarla birlikte pazarlarda satılmaktadır (Vural ve ark., 2000). Bu da kuşkonmaz sebzesinde yapılacak olan çalışmalarda milli çeşit elde etme imkânının olabileceğini göstermektedir.

Bugünkü durumu itibarıyla ekonomik önemi olmayan bu sebze, iyi bir üretim planlaması ve organizasyon ağı ile ülkemiz için çok iyi bir ihraç sebzesi olabilecektir.

İnsan Beslenmesindeki Yeri:

Dünyada özellikle Avrupa ülkelerinde severek tüketilen ve aranan bir bitki olan, Türkiye'de ise, taze sebze olarak pek ilgi görememiş, ancak konserve olarak tanıdığımız. Kuşkonmaz içeriğinde bulunan A, B1, B2 ve C vitaminlerinin yanı sıra protein, şeker, yağ ve çeşitli minerallerce zengin bir üründür. Kuşkonmaz bitkisinin sebze olarak yenen bölümü taze sürgünleridir. Beslenmedeki öneminin yanı sıra diyet etkisinin de olduğu bilinmektedir (Elmacı ve Seçer, 2004). Yemeklerde garnitür ve salata olarak tüketilir ve çorbası yapılır (Anonim, 2006a).

Yetiştirilen 3 ayrı cinsi sofralarda tercih sebebi olmaktadır. Beyaz kuşkonmaz her çeşit toprakta yetişir. Büyük ve

yumuşaktır. Belirgin bir lezzeti yoktur. Menekşe kuşkonmaz mora çalan rengiyle meyvemsi bir tada sahiptir. Yeşil kuşkonmaz uzun boylanan, en yaygın olanı ve lüks tüketime giren türdür (Anonim, 2005a). Ayrıca sarı kuşkonmaz da tercih edilen türdür (Anonim, 2006a).

Kuşkonmaz besin içeriği bakımından iyi bir besindir. Özellikle folikasit içeriği bakımından dikkat çekicidir. Günlük folikasit ihtiyacının %60'ından fazlasını gideren bir sebzedir. Ayrıca karaciğer ve böbreği çalıştırır, kandaki şeker oranını düşürür, dalak tıkanıklığını giderir (Anonim, 2005c).

Kaynaklar

- Anonim, 2004. İnternet erişim. www.fas.usda.gov
- Anonim, 2004a. DİE, Tarımsal Yapı Üretim, 2003.
- Anonim, 2006a. İnternet erişim. <http://tr.wikipedia.org/>
- Anonim, 2005. İnternet erişim. www.kulturturizm.gov.tr
- Anonim, 2005a. İnternet erişim. www.mutfakrehberi.com.tr/
- Anonim, 2005b. İnternet erişim. www.asparagus.org/
- Anonim, 2005c. İnternet erişim. www.bitkiselsifa.com/
- Barvinkó, E.F. 1994. Changes in the nutrient contents of asparagus (*Asparagus officinalis* L.) and soil under the influence of various materials. Acta Agronomica Hungarica, vol. 43(3-4), pp 277-288 (1994-95).
- Bayraktar, K., 1981. Sebze Yetiştirme Kültür Sebzeleri. Ege Üniversitesi Ziraat Fak. Yayınları No:169. İzmir.
- Elmacı, Ö. L., Seçer M., 2004. Azot, Potasyum ve Magnezyum Gübrelerinin, Kuşkonmaz (*Asparagus officinalis*) Plantasyon Toprağının Besin Elementleri İçeriğine Etkileri. Ege Üniv. Ziraat Fak. Derg., 2004, 41(1):127-138 . İzmir.
- Hartmann, H.D., 1989. Spargel "Grundlagen für den Anbau" Stuttgart, Ulmer Germany
- Vural H., Eşiyok D. Ve Duman İ., 2000. Kültür Sebzeleri. Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi. İzmir.

FINDIK POLİTİKASI VE ÖNERİLER*

Sadık CİNAZ

DTM Batı Karadeniz Bölge Müdürü

Türkiye, Dünya fındık üretim ve ihracatının en büyük kısmını yapmaktadır. Bu nedenle Avrupa topluluğu ve Türkiye'nin uyguladığı politikalar Dünya fındık piyasasını önemli derecede etkilemektedir.

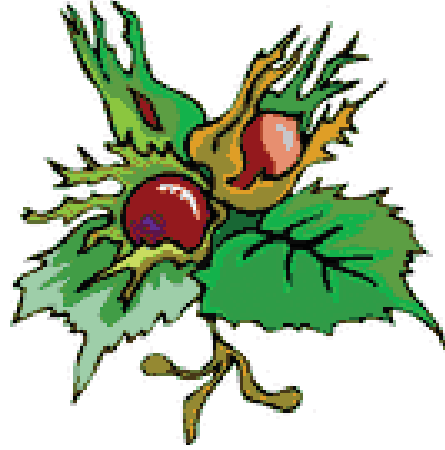
Dünya fındık tüketiminin çok büyük bir bölümü Avrupa topluluğu tarafından ve ihracatı da Türkiye tarafından gerçekleştirildiğinden fındık ticaret politikalarını incelerken Avrupa Topluluğu ve Türkiye'yi ele almak yeterli olacaktır. Türkiye Avrupa; Topluluğuna Gümrük Vergisinden muaf olarak 25.000 ton fındığın üstü için %4 Gümrük Vergisi ödemektedir. Ancak İspanya ve Portekiz'e ihraç edilecek fındığın hepsi %4 Gümrük Vergisine tabi tutulmaktadır. Ayrıca %2,3 stopaj kesilmektedir.

Avrupa Topluluğu fındık ile ilgili olarak ithalatta bazı standartlar uygulamaktadır. Bu standartlar Türk Standartları Enstitüsü tarafından da aynen kabul edildiği için Ülkemiz Standartları ile bir fark göze çarpmamaktadır.

Ülkemiz fındık ihracatının büyük bir kısmı şirketlerin yurt dışındaki anlaşmalı acenteleri aracılığı ile yapılmaktadır, ikinci sırada %32.2 ile uluslararası acenteler gelmektedir. Buna göre fındık ihracatçılarımızın yaklaşık %74'ü araçlar

yoluyla ihracat yapmaktadır. Bu da ihracatçılarımızın bizzat kendilerinin, fındık kullanıcısı sanayilere yeterince ulaşamadığını göstermektedir.

Tüketicilerin fındığı çerezlik olarak tüketmelerini özendirmek ve fındıkla mamulleri tanımalarını sağlamak için sektörün %58,6'sı uluslararası alanda reklam kampanyaları yapılmasına taraftardır. Böyle bir kampanyaya mali destek verebileceğini belirten ihracatçı sayısı ise %57'dir. Bu rakam küçümsenmeyecek büyüklükte olup, sektörün yarısından fazlasının mali destek verebileceği bir tanıtım kampanyası uzun vadede fındık ihracatımızın artmasına katkı sağlayabilecektir. Ancak ihracatçı şirketler halen uluslararası alanda reklâm faaliyetlerine para ayırmamaktadırlar. Bu şirketlerin sadece %3 ü elde ettiği gelirin %1'ini reklâm harcamasında kullanmaktadır.

Üretimdeki dalgalanma ile beraber fındık fiyatlarında istikrarsızlık ortaya çıkmakta, son yıllarda fındık fiyatlarını da artıyor gibi görünen fındık fiyatları gerçekte azalan bir seyir izlemektedir. Türk fındığı ile diğer ihracatçı ülkelerin fındık fiyatlarının birbirine paralel seyir izlediğini en büyük fındık ithalatçısı olan Avrupa Topluluğunun yaptığı ithalatla gözlemek mümkündür. Türk Fındık İhracat fiyatının genel olarak İtalyan fındık fiyatından düşüktür. Bunun nedeni olarak; İtalya'nın Topluluk pazarlarına olan çok yakınlığı ve modern pazarlama tekniklerini kullanmaları sayılabilir.

Dünya fındık fiyatlarının Amerikan Dolarının diğer paralar karşısında değişiminden etkilendiği bilinen bir

gerçektir. Özellikle AB'nin dünyanın en büyük fındık ihracatçısı olması nedeniyle, Amerikan Doları ile Euro arasındaki fark da fındık fiyatlarını önemli derecede etkilemektedir.

Devlet İstatistik Enstitüsü verilerine göre çiftçinin eline geçen fiyatlarda ürün maliyetlerinin üzerinde seyretmiş, ancak net gelir yıllar itibariyle değişik oranlı gerçekleşmiştir. Ayrıca son yıllara bakıldığında çiftçilerin net gelirlerinin çok azaldığı açık olarak gözlenmektedir. Devletin ilan ettiği destekleme fiyatları çiftçi eline geç fiyatlardan genellikle yüksek olmaktadır. Bu çarpıklığın temel nedeni, fındık üreticisi üretim aşamasında düşük faizle yeterli kredi verilmemesinden kaynaklanmaktadır, nedenle yıl içinde borçlanan üretici ürünü alivre olarak ve ucuz fiyattan aracı ve tüccara satmak zorunda kalmaktadır.

İhracatçıların ihracatın geleceği hakkındaki düşüncelerini önem sırasına göre sıralarsak; 1 -Yurt dışında reklâm yapmak 2-Yeni pazarlar aramak 3-Paketlerin iyileştirilmesini sağlamak 4-Üretimdeki dalgalanmaların düzenlenmesi 5-Fındık kalitesinin yükseltilmesi 6-Üreticilerin organizasyonunun sağlanması 7-Maliyetlerin düşürülmesi.

Görüldüğü gibi fındık ihracatçılarının gelecek için en önemli olarak gördükleri konuların başında yurt dışında reklam ve promosyon kampanyalarının yapılması, yeni pazarlar bulunması ve paketlemenin iyileştirilmesi gelmektedir. Son yıllarda

ortaya çıkan üretim artışı, mevcut pazarların doyuma ulaşması ve fındık fiyatlarının reel olarak düşmesi yukarıdaki cevapların arkasında yatan gerçek nedenlerdir. Avrupa'daki fındık Türk fındığı ile diğer ihracatçı ülkelerin fındık fiyatlarının birbirine paralel bir seyir izlediğini, en büyük fındık ithalatçısı olan Avrupa topluluğunun yaptığı ithalatta gözlemek mümkündür, Türk Fındık ihracat fiyatının genel olarak İtalyan fındık ihracat fiyatından düşüktür. Bunun nedeni olarak; İtalya'nın Topluluk pazarlarına olan coğrafi yakınlığı ve modern pazarlama tekniklerini kullanmaları sayılabilir.

Sonuç ve Öneriler

Hükümet fındık üretimini sınırlandıran yasayı yürürlüğe koymuştur. Fındık ihracatının sorunu fazla ürün değil, artan üretime paralel olarak ihracatın arttırılamamasıdır. Fındıktan başka ürün yetiştiremeyen Doğu Karadeniz Bölgesine her türlü teknik ve mali destek sağlanarak buralarda verimin ve kalitenin arttırılmasını sağlamak, iyi bir pazarlama organizasyonu ile de ihracata kanalize olan fındığın gelirinin büyük bir kısmının üreticiye geçmesi için çalışılmalıdır.

Dış pazarların isteklerine cevap verecek çeşitlerin yetiştirilmesi sağlanmalıdır. Eğer Türkiye kendi fındık üretimini kısarsa, yerimizi rakiplerimizin alabileceği gerçeğini gözden uzak tutmamak gerekmektedir. Ancak popülist eğilim ve politikalar yaşanmış ve 1994 yılında 1.50 dolar olarak belirlenen destekleme fiyatları, hiçbir ekonomik dayanağı olmadan 4 yıl gibi kısa bir süre sonunda 1998'de (Dolar bazında % 68'e varan bir artışla) 2.50 dolara kadar yükselmiştir. Bu durum, bir taraftan Türkiye Fındık ihracatını zorlaştırırken diğer taraftan da İspanya İtalya hatta Gürcistan ve Azerbaycan gibi ülkelerde fındık tarımını teşvik etmiştir. Ondan sonra Türk insanına 'fındık dikme, fındığını sök' demenin yanlış ve haksızlık olacağını düşünüyorum. Düzce, Çarşamba ve Terme v.b. birkaç ürün almaya müsait ovalarda fındık dikilmemelidir. 2844 sayılı fındık üretiminin planlanması ve dikim alanının belirlenmesi ile fındık yerine alternatif

ürün yetiştirmeyi tercih eden üreticilerin desteklenmesine dair esas ve usuller hakkındaki yönetmelik uygulanmalıdır. Eksişimiz pazarlamadır. Pazarlama sorununun çözümlenmesi gerekir. İhracatın ve özellikle iç tüketimin artması icap eder. İç tüketim 70-80.000 tondur.

İç piyasada ekşi, acı, buruşuk, çürük, asitli ve aflatoksinli fındık tüketilmektedir. Bu durum damak zevkini önler, iç talebi azaltmaktadır. Tübitak'ın yaptığı araştırmaya göre fındık; a-Gerginlik ve sinire karşı koruyucu b-Enfarktüs riskini %50 azaltır. c-Kolesterol düzeyini düşürür; d-E vitamini sayesinde tıkanmayı önler, kalp ve damar çeperlerinin korunmasını sağlar. e-Beyinin yaşlanmasını önler. f-Kanseri önler, g-Kansızlığı önler h-Kalp ve Damar hastalıklarını önler. ı-Kemik ve dişlerin gelişiminde rol oynar (içinde bol kalsiyum vardır) k-Büyüme ve cinsiyet hormonları gelişmesinde büyük rol oynar (zira içinde çinko var).

Burada yukarıdaki saydığım dallarda dünyada isim yapmış Tıp Fakültesi Öğretim Üyeleri ile bir klip hazırlanabilir. Bu klip her ülkenin diline göre hazırlanmalıdır. Böyle bir klibin ben ses getireceğine inanıyorum. Öncelikle bu klip Kanada, Japonya, ABD, Çin, Rusya, Güney Doğu Asya Ülkeleri, Doğu Avrupa ülkeleri, Türk Cumhuriyetleri, Yunanistan, İspanya, Danimarka, İrlanda. Portekiz ve Hindistan gibi ülkelerde yayınlanmalıdır. Başlangıç olarak Japonya, Çin ve ABD de Devlet fiyat kırar, yolu açar yerini özel sektöre bırakabilir.

Fındık ile ilgili "Veri Bankası" oluşturmamız lazım. Bu bankada ekili alanlar, gerekse üretim, ihracat ve stoklar mevcut olmalı.

Fındık için hala bir politika belirlenememiş. "Milli Fındık Politikası" belirlenmelidir. Fındık ihracatının amaç değil araç olarak kullanan bankalardaki ihracat döviz taahhütlerini fındık ihraç ederek kapatmaları fiyatları düşürmekte, fındık ihracatında tahribata neden olmaktadır. İncir için bankadan kredi alan bir ihracatçı, fındık ihraç ederek banka taahhüdünü kapatamamalıdır.

Çin fındığı tanımıyor. Kabuklu fındıkla başlamalı. ABD fındığı düşük kaliteli olduğu için Kentalde 35 dolar fiyat avantajına sahiptir. Çin pazarında. Bu pazara giriş de devlet ihracatçıya %12-15 oranında veya başka şekilde desteklemesi gerekir.

Fındık ihracat sektöründe çalışan firmaların incelenmesinden %80'ninin küçük ölçekli, %14.3'nün orta ve %5.7'sinin de büyük ölçekli olduğu anlaşılmaktadır. Büyük şirketlerin fındığı doğrudan üreticiden alırken, orta ve küçük ölçekli şirketlerin kırıcılardan fındık aldıkları ortaya çıkmıştır. Büyük ve orta ölçekli şirketler piyasadaki fındığın ayrı ayrı %31'lik kısmını kontrol ederken, küçük ölçekli şirketler % 38 'ini piyasaya sokmaktadırlar.

Türk Fındık İhracat Sektörü fındığı yeterli miktarda işlememektedir. Bu da ürünün farklılaşmasını zorlaştırmakta ve Katma Değer artışının çok düşük miktarda kalmasına yol açmaktadır. Sektör, fındığı daha fazla işleyerek ihraç etmeye gayret etmelidir. Daha fazla işlenen ürünün paketlenmesi ise daha modern güvenilir ve dünya standartlarında olmalıdır. Fındığın ihraç edilen miktarının %80'ine yakın kısmı çikolata, bisküvi, şekerleme, tatlı, pasta, dondurma olarak kullanılıyor. Fındık işleme tesislerinin kurulması hem fındık tüketiminin artması hem de katma değer ve istihdam yaratılması açısından çok önemlidir. Bu konuda teşvik edici proje Ar-Ge çalışması yoktur. Mamul çeşitlendirme çalışmalarında Tübitak, tanıtımında TRT destek olmalıdır. Pazarlama kanalları ele alındığında Türk Fındık İhracatçısının yurt

dışındaki fabrikalara ve son kullanıcıya ulaşamadığı görülmektedir. İhracatın büyük bir bölümü araçlar marifetiyle gerçekleştiğinden ihracatçılarımızın pazarda söz sahibi olmaları çok güç olmaktadır. İhracatçıların dünya pazarlarında daha aktif olmaları, yurt dışına da fındık kullanan sanayicilere doğrudan ulaşabilecek bir pazarlama stratejisi geliştirmeleri ve uygulamaları gerekiyor.

Aynı şekilde, ülkemizde uluslar arası bir fındık borsası olmaması nedeniyle, fiyatların en büyük İthalatçı ülke olan Almanya'da (Hamburg kentinde) oluştuğu bilinmektedir. Merkezi bir organizasyonla Giresun'da Uluslararası Fındık Alım Satım Borsası" kurulmalıdır. Bu borsa her türlü teknik ve idari yardımla desteklenmesi gerekmektedir. Dünya Fındık Piyasasında oluşan gelişmeleri anında yansıtarak alıcı ve satıcıları bilgilendirmelidir. Ancak böyle bir durumda fındık fiyatları spekülasyondan kurtularak gerçek piyasa fiyatlarına kavuşacaktır.

Türk fındık üretim alanlarının daraltılması ve sınırlandırılması ile ilgili ekonomik analizler yapılmalı piyasa boşluğu yaratacak üretim azalmalarına meydan verilmemeli üreticilerin gelirinin kalite ve verim artışı ile sağlanmasına çalışılmalıdır. Kalitede en önemli husus kurutmadır. 1963 den bu yana Karadenizli fındık üreticisinin %33 alım gücü azalmış Doğu Karadeniz Bölgesi dışında yeni dikime müsaade edilmemelidir.

İhracatçılarımızın gelecekte dünya piyasalarını etkileyebilmesi, yeni durumlara adaptasyon yeteneği ve girişimcilik gücüne bağlı görülmektedir. Bu gücün harekete

geçirilerek organize olması durumunda Türk fındık ihracat sektörü dünya pazarlarında hak ettiği yeri alacak ve fındıkla geçimini sağlayan üreticiden ihracatçıya kadar olan herkes bu durumdan yararlanacaktır.

İhracatçıların da belli bir çizgide birleşmeleri zamanı gelmiştir. Avrupa'da pazarlama şirketleri kurarak bürolar açarak reklam ve pazar araştırmalarına katılarak uluslararası çıkar çalışmalarındaki yerlerini almalıdırlar.

"Milli Fındık Konseyi" kurulmalıdır. Bu kurul fındığın üretim, ticaret, ihracat, destekleme, fiyat, pazarlama ile ilgili tüm sorunların bir bütün içinde ele almalı, çözüm önerilerini alternatifleri ile birlikte ortaya koymalı, uzun ve kısa süreli uygulama planları hazırlamalı.

Fındık ihracatında da ilgili birimler arasında çok başlılık vardır. Türk malı imajı ve marka geliştirilmelidir. Türkiye'de kara taşımacılığı ve sigorta pahalıdır. İhracat sigortası sistemi yeterince yaygın değildir. Kalite imajı yaratacak CE, İSO 9000 ve HACCP uygulamaları yeterli değildir. Türkiye'de fındık tüketen sanayilerin pek çoğu ucuz ve kalitesiz mal üretmektedir. Bu tüketimi olumsuz etkiliyor. Türkiye'ye ithali yapılmakta olan kalitesiz aflatoksinli İran menşeli Antepfıstığı ucuz satıldığı için fındık tüketimine zarar veriyor. Türk Fındığına yüksek ithal vergisi koymuş Rusya, Ukrayna gibi ülkelerle ikili temaslar yapılmalı. AB, iç fındığa %3 İthal vergisi uyguluyor. Fiyat düşünce çiftçisini koruma adına kotayı tehdit olarak kullanabiliyor. AB. Komisyonu tarafından bazı tedbirlerin alınması (Asgari

ithal fiyatı, Gümrük oranlarının yükseltilmesi, ithal lisansı gibi) Türkiye için tehdit oluyor.

Gemi taşımacılığı için limanlarımız modernleştirilmelidir. Konteynır taşımacılığı teşvik edilmeli. Dış Ticaret ataşeliklerinde en azından fındık ihracatının yoğun yapıldığı birkaç ülkede fındık konusunda yetişmiş, yabancı mevzuata ve fındık standartlarına vakıf uzmanlar istihdam edilmelidir. Fındık sanayi ve üniversite işbirliği yoğunlaşmalıdır. İç pazarda perakende safhada fındığa uygulanan KDV oranı % 17 den % 8'lere indirilmelidir. Fındık yağı sadece yemeklik yağı değil alternatif kullanım yerleri (kozmetik sanayi gibi) araştırılmalıdır. Türk fındığının hedef olarak tam işlenmiş mamul ve yan mamul satılacak şekilde ihraç politikası şekillendirilmelidir. İşlenmiş fındık ihracatında yıllara göre bariz bir artış olmamıştır. Son beş yıl içinde işlenmiş fındık ihracatımız fındık ihracatının %22'lerinden, %28-30 seviyelerine çıkmıştır. 1970'lerde ihracatın % 20'si olan fındık bugün %3'ler seviyesine kadar düşmüştür. Fındık ihracatçıları sermaye yapılan ve finans imkanları yetersiz olduğundan güçlü ithalatçılar karşısında pazarlama yapma şansı yoktur. Fiyatı koyan çoğu zaman alıcıdır. Bu nedenle ihracatçı çok düşük karla hatta zaman zaman zararına çalışmaktadır.

* Bu yazı "Ülkemizde Fındık Politikaları" konulu panele ait kitapçıktan alınmıştır.

Fındığın İnsan Sağlığına Yararları

Fındık ve fındık yağının ulusal ekonomiye yaptığı 1 milyar doları aşkın katkının yanında besleyici özellikleri ile en önemli besinlerimizden biri olduğu bilinen bir gerçektir. Elde edilen sonuçlar değerlendirildiğinde; enerji değeri 639 kcal/100 g olan fındığın protein içeriği %8.2 olarak bulunmuştur. Bu değer bitkisel kaynaklı proteinler için önemli sayılmaktadır. İncelenen fındık çeşitlerinde ortalama yağ oranı %62.7 olarak saptanmıştır. Bu yağın, yağ asitleri bileşiminin %82'sini oleik asit oluşturmaktadır. Son yıllarda yapılan çalışmalarda fındıkta çok yüksek düzeylerde bulunan tek çift bağlı doymamış yağ asidi oleikasidin kanda kolesterolün yükselmesini önlediği ve böylece kalp-damar hastalıklarına karşı korucu etki gösterdiği belirtilmektedir. Fındığın ve yağının bu açıdan önemi ABD Kaliforniya eyaletinde yapılan 6 yıl süreli bir araştırma ile de belirlenmiştir. Bu çalışmaya göre günde en az bir kere fındık yiyen veya fındık yağı kullanan bir insanın, hiç fındık yağı kullanmayan insana göre enfarktüstün ölme riski yarı yarıya azalmaktadır. Fındık ve fındık yağı vücutta karbonhidrat, protein ve yağ metabolizmasında düzenleyici olarak görev yapan bazı B gurubu vitaminler için önemli bir kaynaktır. B1 ve B2 vitaminleri için iyi, B6 vitamini içinse çok iyi kaynak olduğu saptanmıştır. Kan yapımı ve ruhsal sağlık açısından gerekli olan B2 ve B6 vitaminleri fındık ve fındık yağında önemli düzeylerde bulunduğundan bu besinin her gün düzenli olarak tüketilmesi ülkemiz çocuklarının iki ana beslenme sorununa pratik bir çözüm olarak düşünülmektedir.

Fındık ve fındık yağı E vitaminin bilinen en iyi kaynağıdır. Bu vitaminin kalp ve diğer kasların sağlığı ve üreme sisteminin normal çalışması için gereklidir. Alyuvarların parçalanmasını önleyerek yine ülkemizde yaygın olan kansızlığa karşı koruyucu etki oluşmasını önleyerek veya oluştuktan sonra onları etkisiz hale getirerek kanser hastalığına karşı korumasıdır.

Kaynak : <http://www.kuzeyfindik.com/fy1.html>

EKOLOJİK FINDIK TARIMINA GEÇİŞ İÇİN KAPASİTE GELİŞTİRME PROJESİ: EFİKAP

Mehmet AKBULUT
Proje Koordinatörü

1943 yılında Çangeriş adı ile Terme/Evci köyünden müstakil bir muhtarlık olarak ayrılan Yüksekayla köyü, geniş alana sahip, arazileri engebeli ve yamaç olması yanında köylülerin yerleşimi dağınık olduğundan yapılacak hizmetlerin aksamasına neden olmaktadır. Yüksekayla köyü kuruluşundan bu güne altyapı hizmetleri gerçekleştirilmiş olup zamanın gerektireceği her türlü sosyal, ekonomik hizmetlerin ve eğitim hizmetlerinin gerçekleştirilmesi amacıyla çalışmalarına devam etmiş ve 2002 yılının Eylül ayında Yüksekayla Köyü Kültür ve Yardımlaşma Derneğini kurarak köylüler arasında birlik beraberlik ve kardeşlik ruhunu daha da pekiştirmek, ihtiyaç sahibi birey ve ailelere imkanlar dahilinde gerekli her türlü olanağı sağlamak amacıyla çalışmalarına hız vermiştir. Dernek 2003 yılında yaklaşık 500 kişilik katılım ile ilkinin gerçekleştirdiği yaz şenliği sonraki yıllarda da devam etti. Yaz şenliklerimiz geleneksel bir olaya dönüşerek yurt içerisindeki ve yurt dışındaki köylülerimizin her yıl bir araya gelerek dayanışmasına büyük katkı sağlamıştır.

Yüksekayla köyünde yaşayan halkın tamamı fındık üretmekte, geçimlerinin önemli bir bölümünü fındık üretiminden karşılamaktadırlar. Köyde bir köylünün ortalama arazi büyüklüğü 20-25 dönümdür. Buradan aldıkları ürün ise ortalama 1-2 ton arasında değişmektedir. Dolayısıyla bir ailenin fındıktan elde ettiği yıllık gelir 4.000 –6.000 YTL arasında değişmekte. Ürün olmadığı yıllar ise büyük sıkıntı çekmektedirler. Öncelikle, ormandan açılarak elde edilen fındık arazileri ilk 10 yıl orman toprağında depolu humus gücü sayesinde iyi verim alınmış, ancak daha sonra orman humusunun gücünün bitmesi nedeniyle gerekli mineral desteğini toprak bulamadığı için fındıkta verim düşmüştür.

Bundan sonra bilinçsiz gübre ve ilaç kullanımı başlamıştır. Çiftçiler toprağının ihtiyacını belirlemeden gelişigüzel gübre kullanmaya başlamışlardır. Uzun yıllar boyunca dünyada kullanımından uzaklaşılan DDT zararlılara karşı kullanılmıştır. Toprak ve yeraltı suları kirletilmiş, en vahim durum ise halkın yaptığı bu tahriplerden hiç haberinin olmaması olmuştur.

Dernek yönetimimiz ve köyümüzün aydınları bu gelişmeleri de dikkate alarak, daha iyi yaşam ve ürün elde etmek için bilgi ve deneyim düzeyini artırmak; birim miktardan en fazla ürünü elde ederek maksimum fiyata satabilecek koşulları yaratmak; toprağı ve suyu zehirlememek ve toprak veriminin giderek artmasını sağlamak, fındık fiyatını belirleme konusunda söz sahibi olmak, bu konuda siyasetçilere yön vererek dünya genelinde fiyat belirleme konusunda söz sahibi olacak bir örgütlenmeye (Tarımsal Kalkınma Kooperatifi, Üretici Birliği vs) yani daha fazla refah ve daha iyi bir gelecek için çeşitli arayışlar içerisinde olmuştur.

EFİKAP Nedir

"Ekolojik Fındık Tarımına Geçiş İçin Kapasite Geliştirme Projesi" (EFİKAP) Üretimde kimyasal girdi kullanmadan, üretimden tüketime kadar her aşaması kontrollü ve sertifikalı tarımsal bir üretim biçimini, toprak ve su kaynakları ile havayı kirletmeden, çevre, bitki, hayvan ve insan sağlığını koruyarak maddi ve manevi her konuda toplumumuza katkı sağlayacağı ve Yüksekayla Köyü Kültür ve Yardımlaşma Derneği olarak Avrupa Birliğine, Samsun, Kastamonu ve Erzurum Düzeyli Bölgeleri II Kalkınma Programı–Yerel Kalkınma Girişimleri Hibe Programı kapsamında sunulan bir eğitim projesidir.

Projenin Özeti

Terme ilçesi Yüksekyaıyla köyünün kapsadığı iki havza de bulunan 60 tane çiftçi ailesini sertifikalı ekolojik fındık üretimi konusunda eğiterek kapasitelerini geliştirmeyi ve ekolojik fındık üretimine geçiş yapmaya özendirmeyi amaçlamakta olup, bu amacına ulaşmak için: 1- Çalışma düzenin ve proje ekibinin kurulması, 2- Ayrıntılı ders programlarının hazırlanması, 3- Eğitim materyallerinin hazırlanması, 4- Eğitim programlarının planlandığı şekli ile uygulanması, 5- Projenin tanıtılması, 6- Projenin izlenmesi ve değerlendirilmesi faaliyetinin uygulanmasını öngörmektedir.

Projenin hedef kitle, Yüksekyaıyla köyünde yaşamakta olan ve fındık tarımı yapan 60 çiftçi ailesidir. Proje kapsamında her aileden iki kişinin katılacağı hesaplanarak 120 kişi eğitilecektir. Bunun yanında dernek üyeleri bölgede bulunan devlet kuruluşlarının temsilcileri de eğitilmiş olacaktır.

Bu faaliyetler sonucunda beklenen somut çıktılar: 1-Ekolojik fındık tarımına geçiş konusunda eğitilmiş ve özendirilmiş 60 çiftçi ailesi, 2-Ekolojik fındık tarımı konusunda hazırlanmış eğitim dokümanları, 3-Talep edilen diğer eğitimlerde de kullanılmak üzere hazır bir eğitim seti.

Projenin Amacı

Terme- Yüksekyaıyla köyünün kapsadığı iki havza de bulunan 60 tane çiftçi ailesini sertifikalı ekolojik fındık üretimi konusunda eğiterek kapasitelerini geliştirmek ve ekolojik fındık üretimine geçiş yapmaya özendirmek. Ayrıca;

Sertifika kuruluşları ile halkın tanışmasını sağlamak ve sertifikalı ürünün önemini benimsetmek,

Halka diğer köylülerle koordineli çalışmayı özendirmek ve organize olmanın önemini anlatmak.

Bölgede aktif devlet ve sivil toplum örgütlerine ekolojik fındık tarımının ve dünyadaki değişimlerin neler olduğunu anlatmak ve yapılacak çalışma programlarda bu konunun dikkate alınmasını sağlamak.

Fiskobirlikin ekolojik fındık tarımına destek vermesini sağlamaktır.

Yüksekyaıyla Köyü Kültür ve Yardımlaşma Derneği Avrupa Birliği, Samsun, Kastamonu ve Erzurum Düzeyli Bölgeleri II. Kalkınma Programı–Yerel Kalkınma Girişimleri Hibe Programı kapsamında sunduğu 'Ekolojik Fındık Tarımına Geçiş İçin Kapasite Geliştirme Projesi' (**EFİKAP**) **25.667,2 Euro** kaynak almıştır. Kaynağın **%87,92'sini** Avrupa Birliği karşılayacaktır. 8 ay sürecek olan proje **1 Haziran 2006** tarihinde başlayan projede öncelikle proje ekibini kurarak çalışma düzeni oluşturuldu. Ardından uzman eğitimcilerin katkısıyla ayrıntılı ders programları, 10 gün süre ile 43 ders saati şeklinde hazırlandı. Eğitim materyalleri eğitime katılan uzmanlar ve proje yönetimi tarafından ortaklaşa hazırlanarak kursiyerlere ve diğer komşu köylere de verildi. Projenin tanıtımı günümüzün tüm imkânları kullanılarak, ilk günden itibaren görsel ve yazılı basınla, Web sayfasıyla, eğitim notlarını içeren ve projeyi değişik yönleriyle tanıtan bir kitap ile yapıldı.

Projenin Yapısal Etkisi

Proje, uygulama süresince pek fazla yapısal bir etkisi olmayacak ancak verilen eğitimlerin ileriki dönemde etkisi olarak; köylülerin ortak hareket etmeleri için bir üretici birliği ya da köy kooperatifi kurmaları beklenmektedir. On yıllık dönem içerisinde ise ekolojik fındık üretimi yaygınlaştığında bir ekolojik fındık pazarı kurmak için bir takım örgütlenmelere gitme gereği doğacaktır. En etkin yapısal değişiklik için Avrupa standartlarında ekolojik ürün sertifikası olan bir ürünün üretilmesi ve dünya pazarının %70'ini elinde bulunduran Ülkemizin daha güçlü olarak pazarda yer almasıdır.

KORNIŞON HIYARINI NİYE YETİŞTİRMİYORUZ

Sevinç SAYGILI
Ziraat Mühendisi

Samsun ili verimli iki büyük ovası olması sebebiyle Türkiye'de sebze yetiştiriciliğinde önemli bir konuma sahiptir. Samsun 1.103.000 ton ürettiği sebze miktarıyla Türkiye'de iller arasında 4. sırada yer almaktadır. Bu önemsenmeyecek potansiyel değildir. Ne hikmet ki, Dış Ticaret Müsteşarlığı'nın gündemine oturmuş (DTM), stratejik ürün kapsamına alınan kornişon hıyar yetiştiriciliğinde bizim ilimizin adı geçmediği gibi, istatistik verilerimizde bile yukarıda ki rakama katkısı bulunmamaktadır.

**İklimimiz mi uygun değil?
Arazimiz mi yok? İkinci ürün, alternatif
ürün meselesi mi yok? Piyasada açık mı
yok? Bu soruların cevabını biraz açacak
olursak şayet;**

Sofralık hıyar bölgenin tamamında rahatlıkla yetiştirilmektedir. İklim şartlarının müsait olmasından dolayı örtü altında turfandacılık yapılmaktadır. Yaptığımız demonstrasyon sonuçlarına göre belli dönemden sonra açık alanda da yetiştirilmektedir. Buğday, arpa gibi tarla ürünlerinden sonra arazilerimiz boş kalmakta veya çiftçimiz kısa süre içinde hasada gelecek, getirisi çok yüksek olan ürün arayışına girmektedir. Haziran ayında ilk piyasaya çıktığında fiyatı 2YTL'ye kadar çıkan kornişon hıyarını biz niye yetiştirmiyoruz? Turşusu sofralık hıyara göre daha dayanıklı olan kornişon hıyarını bizim hanımlarımız pazarda bulamamaktadır. Eylül ayında diğer illerden getirilen, genelde seyyar satıcılarda satılan, akşama kadar gezdirilmekten pörsüyen ve bozulan hıyarları almak zorunda kalmaktadırlar. Bunun yanında, tarımsal endüstride kullanılan kornişon hıyarı sözleşmeli üretiminde önünü açacak ve çiftçilerimize alım garantisi sağlayacaktır.

Türkiye yılda 80 bin ton kornişon üretmektedir. Bu miktarın yüzde 90'ını ihraç etmektedir. En fazla ihracat yapılan Almanya'yı, Fransa, İngiltere ve diğer AB ülkeleri izlemektedir. Kornişon, İzmir-Ödemiş,

Balıkesir-Edremit ve yoğun olarak Afyon'da üretilmektedir. Salatalık dâhil kornişon ihracatından geçen yıl 51,2 milyon dolar gelir sağlandı. 2006 üretim döneminde hava şartlarından dolayı üründe azalma olmuştur. Üründe arz talep dengesinin bozulması hammadde bulmakta sıkıntı çeken ve dışarıya turşu ihracatı yapan firmaları zor duruma düşürmüştür. Taze kornişon hıyarın turşu yapılmış haline göre çok ucuz ihraç ediliyor olması ihracatını "kayda" bağlatmıştır. **Kayda bağlanınca ne mi oldu? Sebze, meyve, bal, zeytinyağı, yumurta, kümes hayvanı etleri ve dayanıklı unlu mamuller gibi tarım ve işlenmiş tarım ürünleri ihracatında iade yoluyla destek uygulaması var.**

Tarımsal Ürünlerde İhracat İadesi Yardımlarına İlişkin Para Kredi ve Koordinasyon Kurulu Tebliği, 1 Ocak 2006'dan geçerli olmak üzere resmîyet kazanmıştır. Bu krizden sonra ise, kornişon hıyarın ihracatında ihracat iadesi ödenecek miktar barajı da artırıldı. Buna göre, diğer sebze-meyvelerde yüzde 41 olan ihracat iadesi ödenecek miktar barajı, hıyar (sirke veya asetik asitten başka usullerle hazırlanmış konserve edilmiş) ihracatında yüzde 80 olarak uygulanmaya başlandı. Sen neymişsin kornişon demekten kendinizi alamadınız değil mi? Boyu 9cm 'yi geçmeyen, dikenli ve küçük olanı makbul olan, hıyarın turşusu yapılanı...

KARADENİZ BÖLGESİNDE FRENKÜZÜMÜ YETİŞTİRİCİLİĞİ

Dr. Nejdet KAPLAN

Karadeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü, Samsun

1. Giriş

Frenküzümü, ahududu ve böğürtlenler; özgün renk, tat, yapı ve kokularıyla, zengin mineral ve vitamin içerikleriyle, gıda endüstrisindeki çok çeşitli kullanım olanaklarıyla diğer meyveler arasında özel bir öneme sahiptir. Kapama bahçe olarak aile işgücünü en iyi şekilde değerlendiren, küçük orta büyüklükteki tarımsal işletmelerin verimliliğini artıran, iç ve dış pazarlarda sürekli talep gören meyvelerdir. Dış ülkelerde 19. yüzyıldan itibaren kültüre alınarak üretimi yapılan bu meyve türlerinin kültür formları ülkemizde yeterince tanınmamaktadır. 20-25 yıl önce Bursa çevresinde başlayan Ahududu üretimi kendine bir yer edinmiş; böğürtlen ve frenküzümü yetiştiriciliği de yeni gelişmektedir. Karadeniz Bölgesi iklim, toprak ve coğrafik özellikleriyle üzüksü meyveler yetiştiriciliğine son derece uygun bir bölgemizdir. Bu türlerin yabani formlarına Karadeniz Bölgesi'nin bütün illerinde rastlamak mümkündür. Bu Bölgemizde gelişecek olan frenküzümü, ahududu ve böğürtlen üretimi tarıma dayalı sanayinin gelişmesinde de itici güç görevini görecektir. Üretimin yaygınlaşmasıyla derin dondurma (şoklama), reçel, marmelât, meyve suyu, dondurma, meyveli yoğurt ve pasta sanayilerine hammadde sağlanacaktır. Üretimin gelişmesiyle sanayide gelişecek ve yeni istihdam alanları ortaya çıkacaktır. Karadeniz Bölgesindeki üzüksü meyveler yetiştiriciliği bölgedeki işsizlik ve göç gibi sosyal sorunları olumlu yönde etkileyebilecektir.

1995 yılında başlayan "Frenküzümü, Ahududu ve Böğürtlen Çeşit Islahı" projesiyle yurt içinden ve yurt dışından sağlanan materyaller ile ülkemizin değişik yörelerinde adaptasyon denemeleri kurulmuştur. Karadeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü söz konusu projenin başından itibaren içinde olmuştur. Bu projenin üçüncü ve son dilimi olan bu çalışmayla Samsun-Çarşamba Ovası

koşullarına uygun frenküzümü çeşitleri belirlenmiş; bu çeşitlerin fenolojik, pomolojik ve morfolojik özellikleri ile bazı yetiştirme teknikleri saptanmıştır. Bu çalışmanın ardından ülkemizde çok az tanınan bu meyve türlerini üretici, pazarlamacı, sanayici ve tüketicilere tanıtmak, eğitim, yayım ve üretim faaliyetlerinde bulunmak gibi çalışmalara ağırlık verilecektir.

2. Bitki Özellikleri

Saxifragaceae familyasının *Ribes* türü içinde yer alırlar. Bitkisi destek istemeyen düzgün dallarıyla 1-1,5 metre kadar uzayan bir çalıdır. Açık yeşil zarif yaprakları ve mücevher gibi parlayan meyveleriyle albenisi olan bir meyve türüdür. Bölgemiz şartlarında tomurcukları nisan ayı başında patlamakta, ilk çiçekler nisan ortasında görülmekte, tam çiçeklenme ise nisan ortalarında gerçekleşmektedir. Çeşitlere göre meyveleri haziran-temmuz aylarında olgunlaşır.

Fındık gibi ocak şeklinde yetiştiriciliği yapılır. Siyah frenküzümlerinde ocaklar arası mesafe 2X2 metre; kırmızı frenküzümlerinde 1,5X1,5 veya 1,5X1 metre olabilir. Ocaklara 3-5 arası sürgün dikilir. Toprak açısından seçici değildir. Bölgemiz koşullarında aralık-subat döneminde dikimleri yapılmalıdır. Gübreli toprakla çukur doldurulur. Sıkıştırılır ve can suyu verilir. Yetişkin bir bitkiden alınan kök sürgünlerinden kolayca yetişir. Budanmayan frenküzümleri iyi mahsul vermezler. Onun için yaşlı dalları budanır. Genç sürgünleri yerlerinde bırakarak iyi bir aralama yapmak gerekir.

Dikimin hemen ertesi yıl verim dönemine giren Frenküzümleri ekonomik

verimlerini 3. yaşımdan itibaren vermeye başlarlar. Bölgemiz şartlarında bilinçli bir frenküzümü yetiştiriciliği ile dekar başına 500-1000 kg verim almak mümkündür. Ekonomik verim, bakım şartlarına göre 15-20 yıl devam eder. Çalı formunda olması dolayısıyla hasadı, budaması ve diğer kültürel işlemleri kolaydır.

3. Meyve özellikleri

Kırmızı, siyah, sarı ve beyaz renkli çeşitleri mevcuttur. Meyveler salkım şeklindedir. Karadeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsünde denenilen 6 frenküzümü çeşidinin pomolojik ve teknolojik özellikleri ayrıntılı olarak tablo 1 ve 2'de verilmiştir. İncelenen özellikler bakımından çeşitler arasında önemli farklılıklar mevcuttur. Bu farklılıklar kullanım amacı (taze tüketim veya sanayi) ve tüketici istekleri bakımından avantajdır.

Çizelge 1. Frenküzümü Denemesi Pomolojik Özellikleri (2005-2006 Ortalama)

Çeşitler	Salkım Ağırlığı (g)	Salkımda Tane Sayısı (Adet)	Salkım Uzunluğu (mm)	100 Tane ağırlığı (g)	Meyve Eni (mm)	Meyve Boyu (mm)
Red Lake	10,1	8,94	68,68	93,0	10,78	9,90
Rovada	12,3	16,58	85,30	71,0	10,70	10,32
Tokat 4	7,7	15,30	65,78	49,4	9,56	9,36
Tokat 2	7,2	3,64	41,06	189,6	13,82	14,62
Tokat 3	6,9	3,06	43,08	213,4	14,10	15,26
S. Nigrum	5,8	5,48	80,36	102,8	11,50	10,92

Çizelge 2. Frenküzümü Denemesi Teknolojik Özellikleri (2005-2006 Ortalama)

Çeşitler	SÇKM (%)	Titrasyon Asitliği g/100ml	Tat * (1-5)	Tane Rengi
Red Lake	9,26	0,55	4	Kırmızı
Rovada	9,86	0,56	4	Kırmızı
Tokat 4	10,43	0,68	3	Kırmızı
Tokat 2	15,26	0,42	5	Siyah
Tokat 3	14,86	0,16	5	Siyah
S. Nigrum	15,53	0,37	4	Siyah

* 1:Çok Kötü, 2:Kötü, 3:Orta, 4:İyi, 5:Çok İyi

4. İnsan Sağlığı İçin Önemi

Frenküzümleri C vitamini bakımından bütün meyve türleri içinde en zengin içeriği olan meyve türüdür. 100 gram taze frenküzümü meyvesi 250-444 mg C vitamini içerir. Bu oran C vitaminince çok zengin diye bilinen turuncgillerden 4-6 kat fazladır. C vitamininin yanı sıra, B vitaminleri grubu, P vitamini, Euler (J vitamini olarak da tanınan ve akciğer iltihabından koruyan madde) bakımından da oldukça zengindir. Vitamin içerikleri yanında mineral maddeler (özellikle P, Fe, K), organik asitler, pektin ve tanen bakımından da oldukça zengindir. Bu üstün özellikleri dolayısıyla gelişmiş ülkelerde tüketimi her geçen gün artmaktadır.

Yapraklar idrar söktürücü olarak kullanılır. Kan basıncının alçalmasını sağlar. Boğaz ağrısı ve ağız boşluğu ülserlerine karşı gargara ve çalkalamalar yapılabilir. Fransız bilim adamlarına göre, yaprak çayı, böbreküstü bezlerinin kortizon salgılayışını destekleyerek, sinir sisteminin etkinliğinin artmasını sağlar. Bu etki, stres kökenli problemlerin tedavisinde yararlıdır. Yapraklarda, tanen, C vitamini ve flavon içeriği bakımından da oldukça zengindir.

Olgun meyve, içerdiği zengin vitaminler sayesinde bağışıklık sistemini güçlendirerek, soğuk algınlığı ve grip gibi hastalıklarda yardımcı olabilir. Meyve özsuğu, akciğer iltihabı ve gribe karşı, limon suyundan çok daha yararlıdır. Meyve suyu ayrıca, ishale ve sindirim problemlerine karşı kullanılır. Taze meyvelerden elde edilen meyve suyu, yoğunlaştırılmış meyve sularına göre daha etkilidir. Boğmacaya karşı da bolca meyve suyu kullanılmalıdır. Ayrıca, ses kısıklığına karşı, ılık suyla yarı yarıya karıştırılan frenküzümü özsuğuyla yapılan derin gargaralar çok rahatlatıcıdır.

Yaprak çayının kullanım biçimi: Yarım veya bir tatlı kaşığı ince kıyılmış yaprak, orta boy bir su bardağı dolusu soğuk suya eklenir, hafif ısıda kaynama derecesine kadar ısıtılır ve hemen süzülür. Günde 2-3 bardak taze demlenmiş çay yeterlidir.

5. Sonuç

2000-2006 yılları arasında Karadeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü'nde yürütülen

çalışmada; 6 frenküzümü çeşidinin Karadeniz Bölgesi koşullarına uygunluğu araştırılmıştır. Çeşitler fenolojik gelişim, verim, meyve kalitesi ve bitki özellikleri bakımından birbirleri ile kıyaslanmıştır. Çalışmanın yürütüldüğü 6 yıl boyunca vejetasyon dönemini kısıtlayan herhangi bir faktör olmamış, bitkiler gayet sağlıklı olarak gelişimlerini sürdürmüşlerdir. Tokat 4 ve Tokat 3 çeşitleri tatminkâr derecede verim vermişlerdir. Elde edilen verim değerleri alternatif ürün arayışları içerisinde Karadeniz Bölgesi üreticileri açısından, gıda sanayinin gelişmesiyle birlikte önemli bir ekonomik katma değer sağlayabilecek potansiyele sahip olduğu belirlenmiştir. Üzümsü meyveler içinde özellikle meyve suyu üretiminde çok kullanılması nedeniyle en çok üretilen tür frenküzümdür. Geleneksel olarak siyah frenküzümünün çoğu (%87) gıda sanayinde kullanılmaktadır. Kalan kısmı ise taze tüketilmektedir. Kırmızı frenküzümlerinde ise durum tam tersidir. %86'sı taze olarak kullanılmakta, %14'ü ise endüstri kullanımına gitmektedir. Bu çalışmada yer alan Tokat 2 ve Tokat 3 çeşitleri meyve kaliteleri (meyve ağırlığı, meyve boyutları, renk, kuru madde, asit, tat) bakımından oldukça beğenilmiştir. Siyah olan bu çeşitler taze tüketimde de rahatlıkla kullanılabilirler. En verimli çeşit olan Tokat 4 ise, tat bakımından diğer çeşitler kadar beğenilmemiştir. Tokat 4 sanayide değerlendirilebilir. Red Lake ve Rovada çeşitleri, salkım yapıları, renk ve albeni bakımından beğenilmişlerdir. Bu çeşitler taze tüketim bakımından uygun bulunmuşlardır.

Üzümsü meyveler içinde çilek, Karadeniz Bölgesinde iyi tanınmakta ve hemen her ilde yetiştiriciliği yapılmaktadır. Son yıllarda ahududu ve böğürtlen de tanınmaya başlanmış, küçük alanlarda da olsa yetiştirilmeye başlanmıştır. Ancak frenküzümü için aynı şeyi söylemek mümkün değildir. Frenküzümü yetiştiriciliğini teşvik etmek için öncelikle bu meyve türünü tüketicilere ve sanayicilere tanıtılması gerekmektedir. Karadeniz Bölgesi ekolojisinin bu meyve türü yetiştiriciliğine çok uygun olduğu (Kaplan ve ark. 1999) görüşü bu çalışma ile de kanıtlanmıştır. Bu çalışma ile Karadeniz Bölgesinin doğal florasında var olan frenküzümü yetiştiriciliğinin yapılabilirliği ortaya konmuştur. Bir taraftan bu çalışmanın yeni çeşitlerle sürdürülmesi, diğer taraftan da bu meyve türünün tanıtımına yönelik çalışmaların yoğunlaştırılması gerekli görülmüştür.

Kaynaklar

- Anonymous 2006a. FAO Web Sayfası. Statistical Database www.faostat.fao.org
- Anonymous 2006b Web Sayfası www.doktordoga.com
- Anonymous 2003. Tarımsal Yapı ve Üretim. Başbakanlık, Devlet İstatistik Enstitüsü Yayınları Yayın No:2921. Ankara.
- Ağaoğlu, S., 2003. Türkiye'de Üzümsü Meyvelerin Dünü, Bugünü ve Yarını. Ulusal Kivi ve Üzümsü Meyveler Sempozyumu, s. 1-13, 23-25 Ekim 2003, Ordu.
- Barney, L.D, Kim, H.E.2005. Currants, Gooseberries anda Jostaberries. A Guide for Growers Marketers and Researchers in North America. Food Products Pres, Binghamtom, NY.
- Brennan, R. M. 1996. Currants and Gooseberries. Chapter 3 pp. 191-295 in: J. Janick and J. N. Moore (eds.) Fruit Breeding, Vol. II Vine and Small Fruit Crops. John Wiley & Sons. Inc. N.Y.
- Kaplan, N., Onur,C., Demirsoy, L., Demirsoy,H. 1999 Karadeniz Bölgesinde Frenküzümü, Ahududu ve Böğürtlen Yetiştiriciliğinin Önemi ve Geleceği. Karadeniz Bölgesinde Tarımsal Üretim ve Pazarlama Sempozyumu, s. 112-118, 15-16 Ekim 1999, Samsun.
- Onur, S. 1977b. Frenküzümü ve Bektaşiüzümü Çeşitlerinin İntroduksiyonu. Bahçe 8(2):27-34.
- Onur, C. Ve Ark. 1999. bazı Frenküzümü (Ribes ssp) Ahududu ve Böğürtlen (Rubus ssp) Çeşitlerinin Evalüasyonu. Ulusal III. Bahçe Bitkileri Kongresi. 14-17 Eylül 1999. Sayfa: 772-775. Ankara.

TÜGEYP PROJESİ SOYA YETİŞTİRİCİLİĞİNİN YAYGINLAŞTIRILMASI AMACIYLA İLİMİZDE UYGULAMAYA KONULMUŞTUR

Tarım İl Müdürlüğüne yürütülen yayım faaliyetleri içerisinde, Tarım ve Köyşleri Bakanlığı tarafından 20 Ekim 2006 tarihinde başlayıp, 27 Şubat 2007 tarihinde bitecek olan TÜGEYP Projesi (Tarımsal Üretimi Geliştirme Yönlendirme Yayın Programı) kapsamında ilimizde de soya fasulyesi üretiminin artırılması yönünde yayım çalışması yapılmaktadır.

Soya, tohumlarında bulunan %18-26 yağ ve %40 protein ile önemli bir yağ bitkisidir. Dünyada 250-300 değişik alanda kullanımı olan soya ülkemizde de sayıca fazla olmasa dahi birçok ürünün yapımında kullanılmaktadır. Soyanın unu, lesitin, sosu, küspesi, protein yağ ve onlardan elde edilen yan ürünleri sanayi hammaddesi oluşturmaktadır. Dünya da en fazla yağ elde edilen bitkiler incelendiğinde soya fasulyesi 31,1 milyon ton ile ilk sırada yer almaktadır. Bunu kolza ve ayçiçeği izlemektedir. Soya yağı üretiminin fazla olmasının sebebi, geniş ekim alanlarına sahip olması ve çok fazla kullanım alanının olmasıdır. Bu nedenle ekim alanlarındaki artış ile soya üretiminin artması sonucunda son 4 yıl içinde soya yağı üretimi 6 milyon ton artmıştır. Dünya da soya üretimi birkaç ülkenin tekelinde bulunmaktadır. Dünya da üretilen soyanın %65 gibi büyük bir oranı sadece ABD ve Brezilya tarafından

üretilmektedir. Diğer ülkelerle Türkiye kıyaslandığında, Türkiye üretiminin çok düşük seviyelerde olduğunu söylemek mümkündür. Ülkelerin yağ bitkileri desenine bakıldığında, oya yetiştiriciliğinde; ABD, Arjantin, Çin ve Brezilya ilk sırada yer alırken, Kolza Yetiştiriciliğinde; Kanada, Fransa ve Almanya ilk sırada yer almıştır. Türkiye de ise;

Soya fasulyesi, pamuk çiğiti, ayçiçeği ve yer fıstığından sonra sıralamaya girebilmiştir. Ayrıca Toplam Yağ Üretimimizin; Ayçiçeği % 40-45, Pamuk % 30, Soya % 13, Mısırözü yağı % 5 lik kısmını sağlamaktadır. Türkiye de üretim yetersizliği ve iç piyasadaki talep dolayısıyla ithalat büyük yer tutmakta ihracat yok denecek seviyede kalmaktadır. 1991 yılında soya ithalatı 2.319 ton iken 2003 yılında 831.453 ton olmuştur. 2003 yılında soya için 226.525.000\$, soya yağı için 134.634.000\$ döviz yabancı ülkelere ödenmiştir.

Sonuç olarak; Türkiye'nin yağlı tohum üretimini ve dolayısıyla soya üretimini artırmanın bir zorunluluk olduğu ortadadır. Ülkemizde yağlı tohumlarda üretim artışını sağlamak; alternatif yağlı tohumluk bitkilerini değişik alanlarda üretime sokmak ve birim alana düşen verimi artırmakla mümkün olabilir. Gerek Türkiye'de gerekse ilimizde soya üretim alanı ve miktarları artırılırsa soyanın dane, ham yağ, ve küspe olarak ithali hızlı bir şekilde azalacaktır. Samsun da tarımsal sanayinin geliştirilmesinde ana rol oynayabilecek soyanın üretiminin artırılması bu nedenle çok önemlidir.

Proje kapsamında ilimizin 7 ilçesinde soyanın önemi, yetiştiriciliği ve yararları konulu eğitim çalışmaları düzenlenmiş, bu konuda hazırlanan filmler ilimizde yayın yapan TV kanallarında gösterime sunulmuştur.

**Bir yanı dinlemeden karar
veren, doğru karar verse
bile adaletsizlik etmiş
sayılır.**

SAMSUN'DA EUREPGAP SERTİFİKALI KIŞLIK SEBZELERİN HASADINA BAŞLANDI

Samsun, Tarım ve Köyişleri Bakanlığının koymuş olduğu "İyi Tarım Uygulamaları"na ilişkin konunun önemini kavramıştır. Çünkü son yıllarda dünyanın her yerinde, piyasaya sürülen ürünlere karşı tüketici bilinci artmaktadır artık insanlar yediği ve içtiği ürünleri sorgulamaya başlamış olup tüketici önüne gelen ürünün A' dan Z' ye her aşamasını bilmek istemektedir. Kendi sağlığıyla ilgili güvence almak isteyerek gıda güvenliğini ön planda tutmaya başlamıştır. İyi Tarım Uygulamaları ile Çevre, insan ve hayvan sağlığına zarar vermeyen bir tarımsal üretimin yapılması, doğal kaynakların korunması, tarımda izlenebilirlik ve sürdürülebilirlik, zirai ilaç ve bütün kimyasalların kalıntılarının yok edilmesi ve buna bağlı olarak da gıda güvenliğinin sağlanması amaçlanmaktadır. Ayrıca İyi Tarım Uygulamaları zararlılarla entegre mücadele ve entegre ürün yönetimin tarım ürünlerinin ticari olarak üretimi için birleştirilerek uygulanmasını da amaçlayarak, sürdürülebilir bir tarımsal üretim için de mutlak gerekli uygulamalar olarak görmüştür. Bu konunun önemine binaen 1990 yılı sonlarında ABD Tarım Bakanlığı Gıda ve İlaç Dairesi tarafından taze olarak tüketilen yaş meyve ve sebzelerde gıda güvenliğinin sağlanması amacıyla İyi Tarım Uygulamaları'nı (İTU) başlatmış olup, yine aynı dönemler Dünya Gıda Teşkilatı (FAO) da İTU'nun prensipleri üzerine çalışmalar başlatmıştır. 2002 yılında ise Birleşmiş Milletler tarafından İyi Tarım Uygulamalarının önemi vurgulanmıştır.

İyi Tarım Uygulamaları deyince diğer bir hususta buna bağlı olarak **EUREPGAP** protokolü karşımıza çıkmaktadır. 1997 yılında Avrupa Birliği ülkelerindeki yaş sebze meyve pazarında yer alan pazara hakim perakendeci kuruluşlar Avrupa Perakendecileri Ürün Çalışma Grubu (**EUREP**) adı altında bir araya gelmişler ve 1999 yılında hazırladıkları EUREPGAP protokolü ile öncelikle yaş meyve ve sebze İyi Tarım Uygulamalarının esaslarını belirlemişlerdir. Bu esaslar özetle; tarımsal faaliyetlerin çevreye ve tabiata en az zarar verecek şekilde yapılması ve dolayısıyla tüketicilere güvenilir, ürünleri sunmak amacıyla getirilen minimum şartlardır. Bu protokol ile ülkemizde sağlanacak 'İyi Tarım Uygulamalarındaki' gelişme sayesinde meyve, sebze üretimi ve ihracatımız ivme kazanarak, iç ve dış pazara güvenli ürün sunulmuş olacaktır. Böylece dış ticaretin yanında ülkemiz insanların da sağlıklı ve güvenilir ürün tüketmeleri sağlanacaktır. Aksi takdirde, İyi Tarım Uygulamalarındaki gecikme Avrupa Birliği ve Dünya tarımı karşısında ciddi rekabet sorunu yaşatarak, ülkemiz üretim ve ihracatını sıkıntıya sokacaktır.

Samsun Tarım İl Müdürlüğü bu konuyu öncelikli konu olarak gündemini almış ve 2005 yılında Özel İdare Yatırım Bütçesine teklif edilmek suretiyle EUREPGAP Protokolü çerçevesinde "Lahana Grubu Kışlık Sebze Üretimi Projesi" 150.000 YTL ödenekle Çarşamba ve Bafra ilçelerinde 18 köyde 72 çiftçi ve 855 da'lık alanda brokkoli, karnabahar, beyaz baş lahana ve kırmızı baş lahana yetiştiriciliği yapılmış olup Türkiye de bir ilk EUREPGAP sertifikalı ürün elde edilmiştir. Konunun öneme haiz olmasından ve insanlığın gelecekteki beslenme alışkanlığını belirleyecek bu projeye yine devam kararı alınmış ve yerel kaynaklar tekrar harekete geçirilerek ve ödenek miktarı tam ikiye katlayarak 330.000 YTL ile bu sefer 27 köyde 141 kişi ile 2000 da'lık alanda bitki desenine Brüksel lahanası ve Çin lahanasını da katarak devam edilmiştir. İşte bu ürünlerle ilgili Eurepgap Sertifikası vermeye kontrol sertifikasyon kuruluşu gelerek araziye gezmiş, numuneler alınmış ve ürünler **EUREPGAP** sertifikasıyla belgelenmiş olup bu ürünlerde hasada başlanmıştır.

KIRSAL KALKINMA YATIRIMLARININ DESTEKLENMESİ PROGRAMI KAPSAMINDA DESTEK ALAN PROJELER SAYIN VALİMİZ HASAN BASRİ GÜZELOĞLU TARAFINDAN BİR BASIN AÇIKLAMASI İLE KAMUOYUNA TANITILDI

KKYDP kapsamında, tabandan yukarıya doğru yaklaşımla katılımılığı sağlayan, yerel kapasiteyi ve örgütlenmeyi geliştiren, istihdam yaratma potansiyeli olan, üretici gelirlerini artıran ve çeşitlendiren, kadın nüfusun eğitim ve girişimcilik düzeyinin yükselmesini teşvik eden, tarıma dayalı küçük ve orta ölçekli sanayinin gelişmesini ve yaygınlaştırılmasını esas alan projelerle köy bazlı ve bireysel sulama tesislerine yönelik projeler desteklenmektedir.

KKYDP uygulamaları kapsamında kırsal alanda ekonomik ve sosyal gelişmeyi sağlamak için, bireysel sulama sistemleri ile bireysel ve grup başvuruları şeklinde gerçek ve tüzel kişilerin ekonomik faaliyete ve kuruluşların köy bazlı sulama tesislerine yönelik yatırımları için hazırlayacakları hibe başvurularının, değerlendirmeleri sonucunda seçilecek yatırım projelerine ait hibeye esas proje toplam tutarlarının, ekonomik yatırımlara yönelik olanlarında %50'si, sulama tesislerine yönelik olanlarında ise %75'i (bireysel başvurularda %50) hibe desteği

olarak ikraz kaynaklarından karşılanacaktır. Tarım ve Köyleri Bakanlığınca bu program için 250 Milyon YTL kaynak ayrılmıştır.

Ülkemiz genelinde 65 ilde uygulanmakta olan Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı ve 16 ilde uygulanmakta olan Köy Bazlı Katılımcı Yatırım Projesi kapsamında 2006 yılında toplam 3.060 adet proje başvurusu yapılmıştır.

Bu başvurulardan 2.029 adedi Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı kapsamında, 1.031 adedi Köy Bazlı Katılımcı Yatırım Projesi kapsamında olmuştur. Yapılan değerlendirme sonucunda Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı kapsamında 974 adet proje, Köy Bazlı Katılımcı Yatırım Projesi kapsamında ise 282 adet proje onaylanarak hibe almaya hak kazanmıştır. 81 ilde toplam onaylanan 1.256 proje ile 334.000.000 YTL'lik yatırım karşılığında 151.000.000 YTL hibe desteği ödenecektir.

İlimizde uygulanmakta olan Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı kapsamında 2006 yılında 1. etapta 4 ve 2. etapta 22 adet olmak üzere toplam 26 adet proje onaylanarak sözleşmeleri imzalanmıştır. İlimiz için KKYDP kapsamında toplam 8.458.395 YTL'lik yatırım yapılacak olup bu yatırım karşılığında verilecek hibe 3.521.197 YTL'dir.

Yapılan değerlendirme sonucunda sunulan projelerde başlıca, program dışı konular, çiftçi kayıt belgelerinin olmaması, bütçe hataları, entegre tesis projeleri ve gider

kalemleri arasındaki uyumsuzluklar gibi hatalar projelerin onaylanmamasına neden olmuştur. Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı 2007 yılında da devam edecektir.

Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı çerçevesinde, 20 Aralık 2006 tarihinde Sayın Valimiz Hasan Basri GÜZELOĞLU'nun katılımı ile İl Müdürlüğümüz toplantı salonunda, projesi onaylanıp önümüzdeki aylarda uygulamaya konulacak olan 26 proje, sahibinin de katılımı ile projeler kamuoyuna tanıtılmıştır.

Basın açıklamasında kalkınmanın yerelden başlayarak bölge ve ülke ölçeğinde gerçekleştirilebileceğine vurgu yapan sayın valimiz "Samsun ilinde tarımsal kalkınmanın gerçekleşmesine öncü ve katkı sağlama durumunda olan proje sahipleri ile bu projelerin gerçekleşmesinde katkısı olan kişi ve kurumları kutluyor, çalışmalarında başarılar diliyorum" demiştir.

Basın açıklamasının sonunda tüm proje sahipleri proje ile amaçlanan hedeflerin neler olduğunu ve ilimize ne düzeyde katkı sağlayacağını belirtmişlerdir.

ONAYLANAN PROJELER

SN	Projenin Adı	Tutarı
1	Bal Paketleme Ambalajlama	207.480
2	Ayçiçeği Püresi Üretim Tesisi	321.000
3	Soğuk Hava Deposu	343.000
4	Yem Hazırlama Tesisi	347.948
5	2,5 Ton/Saat Kapasite Selektör Tohum Temizleme ve Paketleme Tesisi	63.018
6	Kuruyemiş Paketleme Tesisi	350.000
7	Bakliyat Temizleme ve Paketleme Tesisi	332.822
8	Un Fabrikası	1.397.396
9	Yem Üretim Tesisi	105.900
10	Pekmez ve Reçel Üretim Tesisi	350.000
11	Salça ve Marmelat Hazırlama Tesisi	350.000
12	Bakliyat Paketleme Tesisi	259.200
13	Ayçiçek Yıkama Kurutma Tesisi	129.000
14	Soğuk Hava Deposu	45.000
15	Soğuk Hava Deposu	189.919
16	Çeltik Kıрма ve Kurutma Tesisi	419.420
17	Un Üretim ve Paketleme Tesisi	567.166
18	1500 Tonluk Çelik Silo Yapımı	218.000
19	Biodizel Yakıtlı Kesme Gül Serası Projesi	156.000
20	Süt Üretim Tesisi	399.000
21	Çeltik Kurutma İşleme Paketleme Tesisi	350.000
22	Defne Yaprağı Kurutma İşleme Pazarlama Tesisi	270.000
23	Kefir Üretim Tesisi	344.800
24	Mısır, Çavdar ve Yulaf İşleme ve Paketleme Tesisi	250.036
25	Biodizel Tesisi Sera Kurulması	342.290
26	Kakaolu Fındık Ezmesi Üretim Tesisi	350.000

İL MÜDÜRLÜĞÜNDEN HABERLER

5. MERA YAZ OKULU İLİMİZDE AÇILDI

Mera Kanunu uygulamasında görev alan Ziraat Mühendislerinin yetiştirilmesi amacıyla 4 İlde (Kırklareli, Bolu, Samsun ve Mersin) "4342 Sayılı Mera Kanunu Uygulamaları ile Mera Islah ve Amenajmanı" konulu Beşinci Mera Yaz Okulu Eğitim Programı planlanmıştır. Ağrı, Ardahan, Batman, Bingöl, Diyarbakır, Elazığ, Erzincan, Erzurum, Hakkari, Iğdır, Kars, Mardin, Muş, Ordu, Siirt, Şanlıurfa, Şırnak, Tunceli, Van Tarım İl Müdürlüklerinden ve Doğu Anadolu Tarımsal Araştırma Enstitüsünden 66 teknik elemanın katıldığı 5. Mera Yaz Okulu 04-15 Eylül 2006 tarihleri arasında İlimizde gerçekleştirilmiştir. Açılış konuşmasında İl Müdürümüz Sadullah KİRENCİ "Samsun, hayvan varlığı açısından 300.000 büyükbaş, 180.000 küçükbaş hayvanıyla Türkiye'de ilk sıralarda yer almaktadır. Büyükbaş hayvanda da %60 oranında kültür ırkı+melez niteliği taşımaktadır. Yaptığımız çalışmalarda kültür ırkı+melez oranında ciddi artışlar sağladık. Suni tohumlama 2005 yılında 45.000 civarındadır. İlimizde de yerli ırktan kültür ırkına geçişte ciddi bir artış ve anlayış olmuştur. Yem bitkileri denildiğinde ilk akla gelen doğal çayır ve mera alanları ile birlikte ekimi yapılan yem bitkileridir. Kaliteli ve kaba yemin bol ve ucuz üretildiği alanlar olarak kabul edilmesi nedeni ile gelişmiş Ülkelerde çayır ve meralar, hayvan beslenmesinde önemli yer tutmaktadır.

Batı Avrupa'da süt sığırlarının enerji ihtiyaçlarının % 50 sinin çayır ve meralardan, % 25 inin kuru ot ve silajdan, % 25 inin de yoğun yem ile karşılandığı belirtilmektedir. İlimizde yem bitkileri ekiliş alanı toplam tarım alanlarında 2003 yılında %3-4 iken 2006 yılı itibari ile bu oran %10-12 seviyesine ulaşmıştır. Ülkemizin yıllık kaba yem ihtiyacı yaklaşık olarak 24 milyon ton olarak hesaplanmıştır. Bu ihtiyacın 9 milyon tonu çayırlardan, 3 milyon tonu yem bitkileri üretiminden karşılandığı halde, 12 milyon ton kaba yem açığı ortadadır. İlimizde bu açığı kapatmaya katkı sağlayacak olan mera çalışmalarının hayırlı olmasını dilerim" demiştir.

BAFRA 4. KARADENİZ TARIM VE HAYVANCILIK FUARI

Bafra ilçemizde geleneksel hale gelen Tarım Fuarının dördüncüsü yapıldı. İlçede yetiştiricilerin kavun ve karpuzlara yönelik düzenlenen teşvik yarışması da fuar süresince yürütülen etkinliklere renk kattı. Fuarda bir stand açan İl Müdürlüğümüz fuar müddetince teknik elemanları çiftçilerimizi bilinçlendirme çalışmaları yaptı. Ayrıca çiftçi broşürleri ve kitaplarının dağıtımı yapılmıştır.

İL MÜDÜRLÜĞÜNDEN HABERLER

19 MAYIS İLÇEMİZDE ÖRNEK ÇİFTÇİLER YARIŞTI

Atatürk'ün 125. Doğum Yıldönümü münasebetiyle 19 Mayıs Kaymakamlığı, Tarım İlçe Müdürlüğü tarafından **Örnek Çiftçi Yarışması** düzenlendi. Açılış konuşmasını yapan Tarım İl Müdürü Sadullah KİRENCİ; Benim her gittiğim yerde üzerinde hassasiyetle durduğum konulardan bir tanesi Çiftçi Eğitimidir. Tarım İl Müdürlüğü olarak Benim Köylerim Projesi başlattıklarımızı ve bunda da asıl amacın çiftçiyi eğitmek olduğunu belirten KİRENCİ, bilgi alış verişinin de çok önemli olduğunu ifade ettiği konuşmasında maalesef çiftçimizin duyarsızlığı ile karşı karşıyayız. Çiftçilerimizden arzu ettiğimiz ilgiyi göremiyoruz. Burada Muhtarlarımıza ve büyüklerimize bu tür tarımsal toplantı ve faaliyetlere çiftçinin katılımını sağlamak açısından görev düşüyor. İnşallah bunu her geçen gün aşacağız ve aşmaya da devam edeceğiz" dedi. Yarışma sonunda ilk üçe giren yarışmacılara altın, diğer yarışmacılara ise gübre, tohum vb. gibi hediyeler verildi. Yarışmada Karagöl köyünden **Abdurrahim DİLEKOĞLU**, Yusuf DEDE 130 puanla 1., İlçe Merkezinden **Ali Rıza ŞENOL**, Nursel ŞENOL 110 puanla 2., Yörükler Beldesinden **Asiye EKİZ**, Sevgi CAN 100 puanla 3. oldular.

ÇELTİK TARLA GÜNLERİ YAPILDI

Bafra İlçesi Emenli Köyü ile Çarşamba ilçesi Akçatarla Köyünde anaç kademesindeki çeltik tohumluğu kullanılarak gerçekleştirilen Sertifikalı Tohum Üretimi ve bir önceki üretim döneminde sertifikalı olarak üretilen Osmancık - 97 çeşidi çeltik tohumu ile yapılan yetiştiriciliği Bölgemizdeki diğer üreticilere tanıtmak amacı ile tarla günü düzenlenmiştir. Tarla gününe Bafra Kaymakamı Bekir DINKIRCI, Çarşamba Kaymakamı Nurettin YÜCEL Tarım İl Müdürü Sadullah KİRENCİ, il ve ilçe Müdürlüklerinden Teknik Elemanlar ile geniş bir çiftçi katıldı.

İL MÜDÜRLÜĞÜNDEN HABERLER

AYVACIK İLÇESİNDE SİLAJ ÇALIŞMASI

İlçemizde Yem Bitkileri Desteklemesi uygulamaları bu yılda geçen yıla göre artış göstererek devam etmektedir. Artışın sebepleri arasında İlçe Müdürlüğümüzün konu hakkında etkin bir yayım çalışması yapmış olması ve özel idare kanalıyla Çökekl köyünde kurulmuş olan Tarımsal Kalkınma kooperatifine alınmış olan sabit silaj makinesinin payı büyük olmuştur. Önceki yıllarda çiftçilerimiz silaj yapabilmek için komşu ilçelerden veya İl Müdürlüğümüzden temin etmeye çalıştıkları silaj makineleri ile silaj yapmaya çalışmaktaydılar. Köylerimizin uzaklığı ve diğer ilçelerde de silaj mevsiminin başlaması zaman kaybına sebep olmaktaydı. Bu da yapılan silajların kalitesini düşürmekteydi. Ancak 2006 yılında Özel İdare destekli alınmış olan sabit silaj makinesi bu sıkıntıyı bir nebze gidermiştir.

İlçe Kaymakamımız Metin ESEN, Ziraat Odası Başkanı Mevlüt OKUR ve İlçe Tarım Müdürü Osman AKMAN'ın katılımıyla Çökekl Tarımsal Kalkınma Kooperatifine hibe edilen sabit silaj makinesinin teslim edilmesi ve silaj mevsiminin başlatılması tertip edilen tarla günü ile kutlandı.

ÇALTI KÖYÜ İNEKLERİNE KAVUŞTU

İlimiz Çarşamba İlçesi S.S. Çaltı Köyü Tarımsal Kalkınma Kooperatifi "Ortaklar Mülkiyetinde 200 baş (50 Aile X4 Baş/Aile) Damızlık Sığır Yetiştiriciliği Projesi" kapsamında 04.11.2006 günü 200 Adet Holstein ırkı gebe düve kura ile sahiplerine dağıtılmıştır. Uygulanan proje kapsamında ahır ve işletme binası yapımı ile makine-ekipman için 181.030.00 YTL, kredi tahsis edilmiş; bu kredi ile 10 adet yeni ahır, 2 adet ahır tadilatı yapılmış, geri kalan kısmı işletme binası yapımı ve alet-ekipman alımı için kullanılacaktır. Gebe düveler yurdumuzun değişik yörelerinden seçilerek Kooperatif ortaklarına kura usulü ile dağıtılmıştır. Düvelere 1 yıl boyunca Hayvan Hayat Sigortası yapılmıştır.

İL MÜDÜRLÜĞÜNDEN HABERLER

16 EKİM DÜNYA GIDA GÜNÜ KUTLANDI

Dünya Gıda Günü, her yıl değişik tema konuları çerçevesinde Tarım ve Köyşleri Bakanlığı ve FAO Türkiye Temsilciliği tarafından değişik etkinliklerle kutlanmaktadır. 16 Ekim Dünya Gıda Günü'nün bu yıl işlenecek teması "Gıda Güvencesi İçin Tarıma Yatırım" olarak belirlenmiştir.

Dünya gıda günü etkinliğimiz, İlimiz Başalan Köyü İlköğretim Okulunda yapıldı, açılış konuşmasını yapan Kontrol Şube Müdürü Cihan EROĞUL Dünya Gıda Günü'nün önemini belirterek sağlıklı beslenmek için israfın önlenmesinin yanında çiftlikten sofraya gıda güvenliği hakkında çocuklara bilgi verdikten sonra, öğrencilere kek, simit, ayran ve atom dağıtıldı.

İLİMİZ MERKEZ İLÇE ERİKLİ KÖYÜNDE İFTARDAN SONRA FINDIK HASTALIK VE ZARARLILARI KONULU EĞİTİM TOPLANTISI YAPILDI.

Tarım İl Müdürü Sadullah KİRENCİ, Bitki Koruma Müdürü Fikret SÖNMEZ, Teknik elemanlar Ziraat Müh. Hidayet ALTUNDAL, Tekniker Nafiz KOÇAK ve Erikli köyü üreticilerin katılımıyla Fındıkta Entegre Mücadele-Fındık hastalık ve zararlıları konulu eğitim toplantısı gerçekleştirildi. Toplantıyı üreticiler ilgiyle karşıladı. İl Müdürümüz Sadullah KİRENCİ konuşmasında, Bakanlığımız ve İl Müdürlüğümüzün yürüttüğü hayvancılık, yem bitkileri, Patates Tohumluğu yetiştiriciliği, kırsal kalkınma ve diğer konularda verilen teşvikler hakkında genel bilgi verdi. Erikli köyünde tarım yapılan arazinin % 80-90'ının fındık olduğu artık günümüzün bilgi çağı olduğu ve bilginin bilinçli üretimde önemini vurgulayarak, Üreticilerin konuya ilgi göstermelerinden duyduğu memnuniyeti dile getirdi. Bitki Koruma Şube Müdürü Fikret SÖNMEZ, fındıkta kaliteli ve daha fazla ürün elde etmenin yolunun Çevre ve İnsan sağlığını gözeterek yetiştiricilik ve mücadele programından geçtiğini vurgulayarak kimyasal ilaçların zehir olduğunu ancak teknik kuruluşların önerileri ve bilgilendirilmeleri ile doğru mücadele yapılabileceğini söyledi.

İL MÜDÜRLÜĞÜNDEN HABERLER

GIDA GÜVENLİĞİ KONULU TOPLANTI YAPILDI

5179 Sayılı **Gıdaların Üretimi, Tüketimi ve Denetlenmesine Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun'a** istinaden hazırlanan Samsun İli Gıda Güvenliği Eylem Kurulu'nun oluşturulması, 18.04.2006 tarihinde yapılan toplantıda oybirliğiyle kabul edilmiştir. Gıda Güvenliği Eylem Kurulu içerisinde gıda ilintili olan tüm kamu ve özel kuruluşlar, sivil toplum örgütleri, üniversitemizin ilgili bölümleri ve bu bölümlerin odaları yer almaktadır ve buna bağlı olarak, Samsun İli Gıda Güvenliği Eylem Kurulunun Kuruluşu, Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönerge hazırlanarak, yürürlüğe girmiştir; yönergenin içerisinde geçen alt kurullardan olan ve iki ayda bir toplanan **İzleme Kurulu** toplantısı, 20.06.2006 tarihinde yapılmış ve bu toplantıda tartışılan konulara yönelik etkin kararların alınabilmesi amacıyla **Yönetim Kurulu (İdari Kurul-Genel Kurul)** yapılmıştır.

HAŞHAŞ VE HİNT KENEVİRİ HAKKINDA HİZMETİÇİ EĞİTİMİ VERİLDİ

Samsun Tarım İl Müdürlüğü ÇEY Şubesi toplantı salonunda 05.12.2006 tarihinde saat 10.00 da Haşhaş ve Hint keneviri hakkında hizmet içi eğitim toplantısı yapıldı.

O.M.Ü. Tarla Bitkileri bölümü öğretim üyesi, Yrd. Doç. Dr. Selim Aytaç tarafından verilen hizmet içi eğitime 14 ilçe ve il merkezinden toplam 27 teknik eleman (Mühendis, Tekniker, Teknisyen) katıldı. Bu eğitimde; İlimizde çok fazla yaygın olmayan Haşhaş ve Hint kenevirinin her yönü ile tanıtılması ve zaman zaman vuku bulan adı geçen bitkilerin tanımı ile ilgili zirai bilirkişilik işlemlerinde nelere dikkat edilmesi gerektiği amaçlanmıştır.

Küçük insanları mahveden, kibirleridir.

İL MÜDÜRLÜĞÜNDEN HABERLER

HAVZA'DA ÇİFTÇİ GÜNÜ DÜZENLENDİ

İlimiz Havza İlçesinde bulunan Ancere Otelinde, Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi, Tarım İl Müdürlüğümüz ve Uluslararası Potas Enstitüsü işbirliği ile "**Bitki Besleme ve Tarımda Doğru Gübreleme**" konulu bir çiftçi günü düzenlendi. Toplantıda bir konuşma yapan İl Müdürümüz Sadullah KİRENCİ; "Bugün bölgemiz için çok önemli ve anlamlı bir toplantı yapıldığını belirterek burada değerli hocalarımız tarafından verilen bilgileri alıp köyünde diğer çiftçilere aktarmanın yanında tarlasında uygulayarak aldığı üründe artış sağlayacağı gibi, aşırı veya yetersiz gübreleme yapmayacaklar ve bunun sonucu olarak çiftçilerimiz ekonomilerine ve dolayısıyla ülke ekonomisine katkı sağlayacağı gibi toprağın, kirlenmesi ve çoraklaşmasını da önleyecektir." Çiftçi ve toprağın kutsallığından bahseden Kirenci; "İnsan ve toprakta bana göre kutsal bir varlıktır. Toprak hem insanın yaradılışında var olan hem de insanoğlunun yaşaması için olmazsa olmazlarından bir tanesidir, bu nedenle tarımda bitki besleme ve doğru gübreleme çok büyük önem arz etmektedir." Samsun İli toprağının yorulmamış ve kirlenmemiş olduğundan bahseden Kirenci; "Bu nedenle aşırı ve bilinçsiz gübreleme neticesinde topraklarımızı kirlitemememiz, çoraklaşmasını önlememiz açısından bu toplantı tam zamanında ve yerinde yapılmıştır" dedi. Prof. Dr. Bülent OKUR Bazı Toprak Özelliklerinin Toprak Verimliliği ile Olan İlişkileri, Prof. Dr. Dilek ANAÇ Bitki Beslemede Toprak ve Yaprak Analizlerinin Önemi, Prof. Dr. Nevin ERYÜCE Gübrelemede Potasyumun Yeri ve Önemi, OMÜ Ziraat Fakültesinden Prof. Dr. Ahmet KORKMAZ Yöredeki Meyve Ağaçlarının Gübrenmesi, Toprak ve Su Kaynakları Araştırma Enstitüsü Müdürü Dr. Osman ÖZDEMİR ise Yörede Yaygın Yetiştirilen Tarla Bitkilerinin Gübrenmesi konularında sunumda bulundular. Günün ikinci bölümünde ise soru cevap şeklinde çiftçilerin gübreler ve gübreleme ile ilgili soruları uzmanlarca cevaplandırıldı.

Yaşam, üzölmeye değmeyecek kadar değersizdir.

İL MÜDÜRLÜĞÜNDEN HABERLER

AB'YE GİRİŞ SÜRECİNDE KIRSAL KALKINMA VE TARIM KONFERANSI

Samsun Valiliği, Samsun TSO, Samsun Büyükşehir Belediyesi, Gazi Belediyesi, Buğday ve Ekolojik Yaşamı Destekleme Derneği işbirliğiyle organize edilen 'AB'ye Giriş Sürecinde Kırsal Kalkınma ve Tarım Konferansı' Anakent Sosyal Tesislerinde gerçekleştirildi. Toplantıya Türkiye'nin çeşitli bölgelerinden 250 çiftçi ve uzman katıldı. Toplantıda ağırlıklı olarak çevreye ve insan sağlığına zarar vermeyen sürdürülebilir tarım yöntemleri ve AB sürecinde Türk çiftçilerin kırsal kalkınma adına nasıl olumlu adımların atabileceği konuları üzerinde uzmanlar tarafından değişik sunular verildi.

Konferansın açılış töreninde konuşma yapan Valimiz Hasan Basri Güzeloğlu, Samsun'un tarım alanında önemli ve sürdürülebilir bir alt yapıya sahip olduğunu belirterek "Ekolojik olmayan ürünlerin dünya pazarlarında rekabet edebilmesi, rekabet etiği olmayanlar karşısında ayakta durabilmesi mümkün değil. Ürettiğiniz tarım ürününün insan ve çevre sağlığı açısından kimyasalları içermemiş gerekiyor. Pazarda rekabet karşısında eğer bu değerleri yakalayamazsanız ürünü ne kadar çok ürettiğinizin bir anlamı yok" şeklinde konuştu. Konferansa katılmak için Samsun'a gelen Teşkilatlanma ve Destekleme Genel Müdürü Mehmet Taşan da konuşmasında organik tarımın yapılması için çiftçilere yapılan teşvik çalışmalarını anlattı. Türkiye tarımında Samsun'un çok önemli bir yerinin olduğunu altını çizen Taşan, gelişmiş ülkelerde tarımsal faaliyetlerde projelerde ve çıkarılan yayınlarda sadece kamusal desteğin söz konusu olmadığı çiftçi birliklerinin de çalışmalara dâhil olması gerektiğini vurguladı. Organik ve ekolojik tarım anlamında Tarım ve Köyüşleri Bakanlığı'nın ciddi çalışmaları yürüttüğünü dile getiren Taşan, "Tarım sigortası kanununun çıkması ile birlikte projelere yüzde elli AB fonlarından hibe desteği vermeye başlandı. Bu anlamda 10 bin 500 poličeye yüzde elli hibe desteği verildi" diye konuştu.

Doğruluk, tükenmez hazinedir.

İL MÜDÜRLÜĞÜNDEN HABERLER

PAZARLAMA STANDARTLARI VE HACCP KONUSU TOPLANTI YAPILDI

Bakanlığımız, Su ürünleri mevzuatının Avrupa Birliği mevzuatına uyumlu hale getirilmesi için 2001 yılında çalışmalara başlamış, yürütülen çalışmalar 2003 yılında proje haline getirilecek AB'ye sunulmuş ve AB tarafından kabul edilen proje 10.01.2005 tarihinden itibaren uygulanmaya başlanmıştır. AB ile ortak yürütülecek olan ve 2 yıl sürmesi planlanan "**Su Ürünleri Sektörünün-AB Müktesebatına (ACQUİS) Yasal ve Kurumsal Uyumu Projesi**" gereği, "*Pazarlama Standartları ve HACCP*" konusunda, İlimizde bir toplantı yapılmıştır. Uyum çalışmaları kapsamındaki faaliyetler hızla devam etmektedir. Yürütülmekte olan bu çalışmalar kapsamında 13-15 Kasım 2006 tarihleri arasında Artvin, Rize, Trabzon, Giresun, Ordu, Samsun, Sinop İl Müdürlüklerinin su ürünleri kontrolörleri, 16-17 Kasım tarihleri arasında ise Balıkçılar (Kooperatif temsilcileri), Belediye temsilcileri ve komisyoncuları katılmış, toplam 5 (beş) günlük toplantı başarı ile tamamlanmıştır. 13-17 Kasım 2006 tarihleri arasında ilimizde yapılan toplantıya, Proje Eşbaşkanı ve Tarım ve Köyşleri Bakanlığı Koruma ve Kontrol Genel Müdürlüğü Su Ürünleri Hijyeni Şube Müdürü Hüseyin DEDE ve Londra, Sreenwich Üniversitesi öğretim üyesi Tony Sarthwaich uzman konuşmacı olarak katılmıştır.

Açış konuşmasını İl Müdürü Sadullah KİRENCİ'nin yapmış olduğu toplantıda, ağırlıklı olarak balıkçalarının dizaynı, perakende satış yerlerinin dizaynı, taze veya balık tespit kriterleri, su ürünleri ihracatları gibi konular ele alınmıştır.

AB uyum projesi kapsamında yürütülmekte olan bu tür toplantıların tekrarlanarak devam edeceği ve **Su Ürünleri Sektörünün AB Müktesebatına (ACQUİS) Yasal ve Kurumsal Uyumu'nun** 2007 yılı Nisan sonuna kadar sağlanacağı toplantıya katılan, Bakanlık KKG M Su Ürünleri Hijyeni Şube Müdürü Hüseyin DEDE tarafından yapılan kapanış konuşmasında ifade edilmiştir.

ET VE ET ÜRÜNLERİ KONUSU SEMİNER VERİLDİ

Koruma Kontrol Genel Müdürlüğünce 2006 yılı Hizmetiçi Eğitim Programı kapsamında Ankara'dan konu uzmanlarının katılımı ile Ordu, Giresun, Sinop, Tokat, Çorum, Çankırı, Karabük, Bartın, Kastamonu, Yozgat, Kırıkkale Tarım İl Müdürlüklerinde görev yapan Veteriner Hekimlerin katıldığı eğitimde, Et ve Et Ürünleri Tesislerinin denetimi konusunda seminer verilmiştir. Et ve et ürünleri üreten tesislerin denetlenmesi ve çalışma izni verilmesi konulu hizmetiçi eğitim kursu süresince katılımcılara; hayvanların mezbahaya nakli, ante ve post mortem muayeneleri hakkında bilgi verilmiştir.

İL MÜDÜRLÜĞÜNDEN HABERLER

BM GIDA VE TARIM ÖRGÜTÜ (FAO) TEMSİLCİSİLERİ SAMSUN'DA

Yaptıkları ziyaretlerinde, 2006 yılı başlarında Türkiye genelindeki kuş gribi salgınında özverili çalışmalarından dolayı Samsun Tarım İl Müdürlüğü'nün, İdarecisinden Sağlık Personeli ve işçisine kadar tüm personelin takdirle karşılanacak bir çalışma örneği gösterdiklerini belirttiler. Kuş Gribi ile mücadelede örnek çalışmalarından dolayı Samsun İl Müdürlüğü'nün tutacakları raporda önemli bir yeri olacağını belirten uzmanlar diğer muhtemel Kuş Gribi mücadelesi verebilecek ülkelere burada verilen mücadele çalışmalarının örnek teşkil edebileceğini söylediler. Ziyaret sırasında Tarım İl Müdürü Sadullah KİRENCİ Samsundaki çalışmalarını incelemeye değer gören FAO uzmanı Elen GEERLINGS'e teşekkür etti. İl Müdürü Sadullah KİRENCİ sözlerinin devamında; 2006 Yılı başlarında ülkemizde görülen salgın Avian İnfluenza hastalığının Samsun'da da yoğun bir şekilde görüldüğünü söyledi. "Başta Hayvan Sağlığı Şube Müdürü Rıfat COŞKUN olmak üzere Merkez ve İlçelerdeki İdareciler, Veteriner Hekim, Veteriner Sağlık Teknisyenleri ve diğer yardımcı personelin özverili bir şekilde birlik beraberlik içerisinde çalışmaları, Samsun Özel İdare Müdürlüğü'nün maddi destekleri, ilgili Belediye ve Kaymakamlıkların her türlü imkanlarını seferber ederek mücadeleye katkıda bulunmaları hastalıkla mücadele çok başarılı bir netice ortaya çıkarmış ve Samsun İlimizin kuş gribi salgınından en az düzeyde zararla kurtulmasını sağlamıştır. Bizim için sevindirici bir nokta da hiçbir vatandaşımızın bu hastalıktan dolayı hayatını kaybetmemiş olmasıdır " dedi.

İlimize Avian İnfluenza (Kuş Gribi) çalışmalarını yerinde incelemek ve Avian İnfluenzanın Samsun İlinde dolayısıyla Türkiye genelinde Sosyo-Ekonomik açıdan etkilerini araştırmak için gelen Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütünden Elen GEERLINGS ve Tarım Bakanlığı personeli Avrupa Birliği Uzm.Yrd.Veteriner Hekimi Halit ÇINAR Tarım İl Müdürlüğü'nü ziyaret ettiler.

Kelimelerin gücünü anlamadan, insanların gücünü anlayamazsınız.

İL MÜDÜRLÜĞÜNDEN HABERLER

SALIPAZARI İLÇESİ, S.S. TEPEALTI VE DİKENCİK KÖYLERİ
T.K.KOOPERATİFİ ÜYELERİNE GEBE DÜVE DAĞITILDI

İlimiz, Salıpazarı İlçesi, S.S. Tepealti ve Dikencik Köyleri Tarımsal Kalkınma Kooperatifi üyelerine gebe düve dağıtımı gerçekleştirildi. Yapılan törende Tarım İl Müdürü Sadullah Kirenci ve Salıpazarı Kaymakamı Ahmet Dalkıran birer konuşma yaptılar. Samsun Milletvekili Mustafa Çakır'ın da katıldığı törende Kooperatif üyelerine kura usulü inekleri teslim edildi. Dağıtım töreninde bir ilk daha gerçekleştirilerek Gebe düveler ultrasonlu gebelik testi, koruyucu miknatis uygulaması, iç ve dış parazit uygulaması, muhtelif bağırsak hastalıklarına karşı karma aşı ve ADE vitamini uygulaması sonucunda teslim edildi.

Kırsal Alanda Sosyal Destek Projesi kapsamında "Ortakların Mülkiyetinde 100 Baş (50 Aile X 2 Baş / Aile) Süt Sığırcılığı Projesi 2005 yılında programa alınmış ve hayvan seçim işlemi tamamlanmıştır. 13.09.2006 tarihi itibarıyla 100 adet montofon ırkı damızlık gebe düveler seçim heyeti tarafından seçilerek Kooperatif Bölgesine intikali sağlanmış olup bugün itibarıyla yeniden muayene ve kontrolden sonra kura ile dağıtımları yapılacaktır. Sadece bu projede ahır inşaatları, işletme binası ve alet ekipman alımı için 186.982,00 YTL ile Canlı Demirbaş alımı için 229.000,00 YTL olmak üzere toplam 415.982,00 YTL kredi kullanılmıştır.

Bugüne kadar Yatırım Programından 7 proje, Kırsal Alanda Sosyal Destek Projesi kapsamında 6 proje olmak üzere toplam 13 adet proje gerçekleştirilmiş olup toplam 2.332 adet holştin, simmental ve montofon ırklarında kültür ırkı gebe düve dağıtılması sağlanmıştır. Ayrıca Asarcık İlçesine Yüksek Komiserler Kurulu tarafından finanse edilmek üzere 20 kişiye 400 adet Karayaka ırkı koyun dağıtılmıştır. Bununla beraber hayvancılık desteklemesi olarak toplam 8.199.015,80 YTL kredi kullanılmıştır. 2005 ve 2006 yılında programa alınan ve projesi devam eden 5 kooperatife önümüzdeki aylarda 800 adet gebe düve ile 1250 adet karayaka ırkı koyun dağıtımına daha gerçekleştirilecektir.

İL MÜDÜRLÜĞÜNDEN HABERLER

SÜT ÜRETİCİLERİ BİRLİĞİ ÜYELERİNE EĞİTİM ÇALIŞMASI

5200 sayılı Tarımsal Üretici Birlikleri kanunu ile Havza ilçemizde 22.12.2005 tarih ve 117 sayılı sayılı Bakanlık Oluruyla kurulan ve 72 üye ile faaliyete başlayan "Havza Süt Üreticileri Birliği" kısa bir çalışma süresi içinde, Süt üreticilerini örgütleyerek 235 üyeye ulaşmıştır. Birlik, 19.11.2006 cumartesi günü Havza ilçesi Sivrikise köyünde üyelerini toplayarak bir Eğitim çalışması talep etmiş ve talep üzerine İl Müdürümüz Sadullah KİRENCİ ile birlikte Süt konusunda çalışan elemanlarımız, serbest veterinerler ve sektörde faaliyet gösteren firma yetkilileri toplantıya icabet etmiştir.

Havza ilçesinin 9 köyünde faaliyet gösteren Birlik, küçük aile hayvancılığı yapan üyelerinin ürettikleri sütü toplayarak (günde 3 ton) süt isleyen tesislere pazarlamaktadır. Küçük aile işletmelerinin süt üretimleri ekonomik olmamakla birlikte, kırsal kesimde yaşayan ailelerin devamlılık arz eden bir ekonomik faaliyet içinde bulundurulmaları da önemli bir sosyal sorundur. Kırsal kesimin çoğunluğunu oluşturan küçük aile işletmeleri ekonomik olmasa da, Üretici Birlikleri marifetiyle örgütlenerek üretimlerini birleştirip pazarlamaları, atıl durumda bulunan bu üretimin ekonomiye dahil edilmesi ve sonuçta sermaye ve bilgiden yoksun bu kesimin devamlılık arz eden bir ekonomi içinde bulunmalarını sağlamaktadır.

İşte tam da bu noktada Üretici Birlikleri, üretimin planlanmasına katkıda bulunacak atıl durumda bulunan küçük ekonomileri ekonomiye dahil edecektir.

İl Müdürümüz Sadullah KİRENCİ konuşmasında; örgütlenmenin yararlarının yanında, üretimin en önemli unsurlarından biri olan bilginin verilmesi gerektiğini, Tarım İl Müdürlüğü olarak her türlü sorunlarına karşı gece-gündüz ilgili olduğumuzu ve eğitim çalışmalarının önemini vurgulamıştır

KOOPERATİF YÖNETİCİLERİNE EĞİTİM VERİLDİ

İlimiz Vezirköprü, Bafra ve Çarşamba İlçelerinde düzenlenen eğitim toplantılarında kooperatif yöneticileri kooperatifçilik konularında ve Bakanlığımızın bu yıl uygulamaya başlattığı Kırsal Kalkınma Hibe Programı hakkında bilgiler verildi. Kooperatif yöneticilerine genel kurullarda alınması gerekli kararlar, yetkiler ve bu yetkilerin kullanılması konusunda bilgilendirilmeler yapıldı. Bu toplantılara, Vezirköprü'de 16 kooperatif, Bafra'da 23 kooperatif ile Çarşamba, Terme, Salıpazarı, Ayvacık ve Tekkeköy İlçelerinden 30 kooperatif yöneticisinin katılımları sağlanmıştır.

İL MÜDÜRLÜĞÜNDEN HABERLER

VEZİRKÖPRÜ'DE PATATES TARLA GÜNÜ YAPILDI

Türkiye'de toplam patates ekiliş alanı 195.000 ha olup, yaklaşık tohumluk ihtiyacı iki yılda bir tohum yenileme hesabı ile 292.500 ton'dur. Tamamı özel sektör olmak üzere ülkemizde 2005 yılı tohumluk üretimi 47.624 ton olup, ihtiyacı karşılama oranı %16'dır. İlimizde ise; toplam ekilişimiz 2.525 hektar, tohumluk ihtiyacımız 3.787 tondur.

Özellikle patates bitkisinde önemli bir hastalık olan "patates siğili" hastalığı ülkemiz tohumluk üretimini tehdit etmekte, buna paralel olarak ta Ordu/Aybastı, Niğde ve Nevşehir yörelerinde tohumluk üretimi yasaklanmıştır. İlimiz üreticileri ise, bugüne kadar patates tohumluk ihtiyaçlarını bahsi geçen çevre illerden gelen, cinsi ve hastalıklı olup olmadığı belli olmayan, halk pazarlarında satışa sunulan tohumluklarla karşılamakta idi. Bu tür tohumluk tedariki ise hastalıklardan ari olan bölgemiz için büyük bir riskti. Bu amaçla; 2006 yılında ilimiz Vezirköprü İlçesinde 11 üretici ve 70 da alanda sertifikalı patates tohumluğu üretimi projesi uygulanmıştır. Proje sonucunda üretimin değerlendirilmesi ve yayımı amacı ile; 19.09.2006 tarihinde Vezirköprü/Esenköy'de patates üreticisi olan çiftçinin arazisinde tarla günü düzenlenmek suretiyle, üretilen sertifikalı patates tohumluğunun üreticiye tanıtılması sağlanmıştır. Tarla gününe çok sayıda üretici kurum amirleri, sivil toplum kuruluş temsilcileri ve basın katılmıştır.

İL MÜDÜRLÜĞÜMÜZ EKONOMİK VE SOSYAL KALKINMA ÇALIŞMALARıyla İLK 4'TE GÖSTERİLDİ

İl Müdürlüğümüz strateji geliştirme biriminin Samsun bölgesi için hazırlamış olduğu bölgesel kalkınma ve sektörel yapılanma stratejisi ile ilgili raporlar **Ekonomik Ve Sosyal Kalkınma Sitesinde** yayınlanan tüm raporlar içerisinde ilk dört sırayı elde etmiştir. Bilindiği üzere Türkiye, uzun yıllardır gündeminde olmasına rağmen, bölgeler arasında dengeli bir kalkınma politikası uygulayamamanın güçlüğüne bilinçsiz yatırım, göç, yoksulluk, işsizlik gibi problemlerle ağır bir şekilde ödemiştir. Bu sorunların önemli bir kısmı halen varlığını sürdürmektedir. Türkiye'nin ciddi bir bölgesel kalkınma ve buna bağlı olarak da sektörel yapılanma stratejisine ve politikasına ihtiyacı vardır. Son yıllarda dünyadaki küreselleşme ve yerelleşme dinamiklerinin etkisiyle, ekonomik, toplumsal ve siyasal yapılanmalar büyük bir değişim içine girmiş, değişimin kurumsal ve pratik nedenlerini açıklamaya yönelik olarak bazı kavramlar ön plana çıkmıştır. Dolayısıyla, bu değişimler öncelikle ekonomide ve devamında da siyaset, yönetim, kültür, tarım ve iş dünyasında yoğun olarak yaşanmış ve bu değişim bölgesel politikalara olan yaklaşımları önemli ölçüde etkilemiştir. Bu nedenle bölgemiz için kalkınma stratejileri hazırlamak ve uygulamak, yerelin var olan kapasitesini ve imkânlarını harekete geçirmek ve de yereldeki girişimlere gerekli destekler verebilmek amacıyla strateji geliştirme birimince hazırlanan raporlarımız ekonomik ve sosyal kalkınma raporları yayınlayan "ekonomik ve sosyal kalkınma hareketi" sitesinde yayınlanmıştır. Raporlarımız Türkiye'de hazırlanan raporlar içinde ilk 4'e girmiştir.

ev hali

Şerife GÜL GÖZÜGÜL

Ev Ekonomisti

Samsun Tarım İl Müdürlüğü

ÇOCUKLARDA İŞTAHSIZLIK

Çocuklarda görülen iştahsızlık birçok sebebe bağlı olabilir. Özellikle 8-9. aylardan okul çağına kadar uzanan dönemde anne-babaların en çok şikayet ettikleri konu çocuklarının 'hiçbir şey yemediği ve çok iştahsız olduğu' yönündedir. Uzmanlar bu soruyu yanıtlamakta oldukça zorlanmaktadırlar. Çünkü bu durumda verilebilecek kesin bir tavsiye yoktur.

Çocuklar her dönemde aynı büyüme hızını göstermezler. Çocuğun yeme isteği büyüme hızına ve kişisel durumuna göre belli dönemlerde değişebilir. Özellikle 15-18. aylar iştahın en düşük seviyede olduğu dönemlerdir. Ayrıca yemek seçme, psikolojik nedenlerle yemeği reddetme gibi davranışlarla sıklıkla karşılaşılır. Anne babanın yedirmek için ısrarı, ödüllendirme ve ceza verme gibi zorlamalar çocuğun yeme alışkanlıklarını olumsuz yönde etkiler.

Okul öncesi çağında çocuklar çevreye duydukları tepkiyi belirgin şekilde yemek yememekle gösterebilirler. Bazı durumlarda da anne babalar alınan gıdaları yetersiz olarak değerlendirmek ve çocuğun yediklerini başka çocuklarla kıyaslamak gibi hatalara düşmektedirler.

Her şeyden önce büyüme ve gelişmesi normale, çocukta yetersiz beslenmekten dolayı herhangi bir sağlık sorunu yaşanmıyorsa daha fazla yedirmek için müdahale etmeye gerek yoktur. Bazen öğün

atlaması bile normal sayılmalıdır. Burada çocuğun ayrı bir birey olduğunun ve iştahının zaman içinde değişebileceğinin kabul edilmesi gerekmektedir. Ayrıca önemli olan bir diğer nokta; çocuğun ne kadar yediği değil nasıl gıdalar yediğidir. Özellikle iştahı az olan çocuklarda besin kalitesi yüksek gıdalar verilmeye çalışılmalı ve kesinlikle miktar için zorlama yapılmamalı bunu çocuğun belirlemesine izin vermelidir.

İyi bir beslenme alışkanlığının kazanılmasında 'Katı Gıdalara Geçiş Dönemi' de oldukça önemlidir. Ek gıdalara çok erken

veya çok geç başlanmamalı; beslenme otoritelerin tavsiyesi üzerine 6. aydan sonraya bırakılmamalıdır. Bu dönemde oluşabilecek besini reddetme davranışı anne baba tarafından hoşgörü ile karşılanmalıdır ve ısrarcı olmadan denemeler devam etmelidir. Bebeklerde özellikle 6-8. aylarda diş çıkarma döneminde iştahsızlık ve besin seçme durumu ile karşılaşılabilir. Böyle zamanlarda bebekler için özel olarak hazırlanmış, onların damak tadına uygun, besin kalitesi yüksek gıdalar tercih edilmelidir. Sütlü kaşık mamaları, tahıllı kaşık mamaları ve kavanoz mamaları böyle problemlerle dönemlerde ailelere yardımcı olmaktadır.

**Çocuklar,
geleceğimizdir.**

:)) m o l a :))

Abdurrahman GÜNER*Tütün Teknikeri**Samsun Tarım İl Müdürlüğü***Geber ula!**

Temel ile Dursun hararetili bir şekilde iddialaşırlar.

Temel:

"Ula Dursun, hapuraya pen pu pinanun çatisundan pi pardak suya paluklama dalarum daa."

Dursun:

"Nah dalarsun, ula imkanı yoktur" Vardir yoktur bir milyarına iddiaya girer kafadarlar. Temel gider bir bardak su getirir ve kaldırıma koyar.

"İyi izle ula, nasıl dalacam hamsi cibi.."

Dursun ise hala Temel'i umursamamakta, dalgasını geçmektedir. Temel catiya çıkar Dursun'a seslenir:

"Ula Dursun iyi izleyesun ha celeyrum!" der ve kendini bosluğa bırakır.

Tam yere üç beş metre kala Dursun yerdeki bardağa bir tekme sallar:

Ceber ulaa!

**Gideceğiniz yeri bilmiyorsanız,
vardığınız yerin önemi yoktur.**

b u i l m e a c a e

Adnan ÖZBULUT

Ziraat Mühendisi

Samsun Tarım İl Müdürlüğü

SORULAR

? **1-**Uzadıkça kısalan şey nedir?

? **2-**Ali, sepetteki elmaların yarısını ve bir yarım elmayı Ayşe'ye; sonra kalan elmaların yarısını ve bir yarım elmayı Ahmet'e ve yine kalan elmaların yarısını ve bir yarım elmayı da Hasan'a veriyor. Sonuçta sepette sadece bir elma kaldığına göre başlangıçta kaç elma vardı?

Not: Elmalar bölünmeden paylaşıyor.

? **3-** Bir avcı otobüse binmek ister. Yalnız, otobüse boyutları en fazla 1m olan eşyalar alınmaktadır. Avcının tüfeği ise 1,5 m'dir. Tüfeğin şeklini bozmamak şartı ile otobüse nasıl biner?

? **4-**Bir tabakta 7 tane portakal var. Bu portakalları, 7 çocuğa birer tane bütün portakal vererek paylaşırın ve hâlâ tabakta bir portakal kalsın?

? **5-** Dünyanın çevresini ekvatorun geçecek şekilde bir ip ile bağladığımızı kabul edelim.(yaklaşık 40 bin km.) Bu ipi her noktadan 1 m havada tutabilmek için, ne kadar daha ip ilave etmeliyiz?

? **6-** 6 adet kibrit çöpü ile 4 adet 'eşkenar üçgeni' nasıl elde edebiliriz?

? **7-** Bir duvarın üzerinde 5 adet kuş duruyor. O sırada oradan geçmekte olan bir avcı, tüfeğini ateşleyip ikisini vuruyor. geriye kaç kuş kalır? (Cevap 'hiç' değil)

? **8-** İki kişi yolda karşılaşıyorlar. Küçük olan, Büyüğün öz oğludur. Ancak büyük olan küçüğün babası değildir. Bu nasıl olur?

? **9-** Bir çocuk, 7 elmanın ikisi hariç hepsini yerse, kaç elma kalır?

? **10-** Bir satranç tahtasında kaç tane 'kare' vardır? (64 değil !)

? **11-** Yılın kaç ayında 'otuz' gün vardır?

? **12-** Ali ile Veli 100 metre yarışı yapıyorlar. Ali, Veli'yi 5 metre farkla geçiyor. Yani Ali yarışı bitirdiğinde Veli 95. metrededir. Tekrar yarışmaya karar veriyorlar. Fakat bu sefer Ali, başlangıç çizgisinden 5 metre geriden başlıyor. Aynı hızla koştuklarını kabul edersek bu yarışı kim kazanır?

? **13- B - İ - Ü - D - ?**
Soru işareti yerine hangi harf gelmelidir?

? **14-** A, B, C, D VE E birbirlerinden ve sıfırdan farklı tamsayıdır.

ABCDE x 4 = EDCBA ise A=? B=? C=? D=? E=?

? **15-** 2 + 2 + 2 = 244 Bir işareti değiştirerek eşitliği sağlayın.

Yanıtlar Gelecek Sayıda

Personel Hareketleri

Ali TIRAŞ
Personel Şefi
Samsun Tarım İl Müdürlüğü

Atamalar

Adı Soyadı	Ünvanı	Eski Görev Yeri	Yeni Görev Yeri
Fevzi ÇALIŞIÇI	Mühendis	Samsun Asarcık İlçe Müd.	Samsun Kavak İlçe Müd.
Hüsamettin İLHAN	Mühendis	Yozgat Yerköy İlçe Müd.	Samsun Havza İlçe Müd.
Tanju ÖZKAYA	Mühendis	Bilecik Gölpazarı İlçe Müd.	Samsun İl Tarım Müd.
Nilüfer Kömürcü	Mühendis	Bolu İl Müd.	Samsun İl Tarım Müd.
Necla TOPÇU	Mühendis	Ordu İkizce İlçe Müd.	Samsun Vezirköprü İlçe Müd.
Necmettin YILMAZ	Mühendis	Batman KozlukYap.Tüt.İşt.Müd.	Samsun Alaçam İlçe Müd.
İcabi ÇAĞAN	Mühendis	Erzincan İl Müd.	Samsun İl Tarım Müd.
Engin PINAR	Veteriner Hekim	Bingöl Kiğı İlçe Müd.	Samsun Çarşamba İlçe Müd.
D.Mehmet AKGÖK	Veteriner Hekim	Samsun Çarşamba İlçe Müd.	Samsun İl Tarım Müd.
Haldun TÜRK	Veteriner Hekim	Samsun Kavak İlçe Müd.	Samsun 19 Mayıs İlçe Müd.
Oral DİNLER	Veteriner Hekim	Samsun 19 Mayıs İlçe Müd.	Samsun Kavak İlçe Müd.
Hüseyin ÜSTÜNDAĞ	Vet.Sağ. Teknikeri	Tokat Reşadiye İlçe Müd.	Samsun 19 Mayıs İlçe Müd.
Metin ASLAN	Vet.Sağ. Teknikeri	Tekirdağ Malkara İlçe Müd.	Samsun Salıpazarı İlçe Müd.
Hüseyin TOP	Vet.Sağ.Teknikeri	Sinop Türkeli İlçe Müd.	Samsun Kavak İlçe Müd.
M.Fatih VERİM	Tekniker	Samsun Alaçam İlçe Müd.	Samsun Yaprak Tütün İşletme Müd.
Ahmet KÖSE	Tekniker	Samsun Bafra İlçe Müd.	Samsun Yaprak Tütün İşletme Müd.
Sami UYANIKER	Vet.Sağ.Teknisyeni	Kırklareli İl Müd.	Samsun Vezirköprü İlçe Müd.
Yalçın DÖNMEZ	Vet.Sağ.Teknisyeni	Aydın Çine İlçe Müd.	Samsun Asarcık İlçe Müd.
Mustafa KAZLI	Vet.Sağ.Teknisyeni	Samsun Vezirköprü İlçe Müd.	Samsun İl Tarım Müd.
Durmuş UZUN	Vet.Sağ.Teknisyeni	Bartın İl Müd.	Samsun Salıpazarı İlçe Müd.
Ertuğrul ÖZDAŞ	Teknisyen	Düzce Gümüşova İlçe Müd.	Samsun Salıpazarı İlçe Müd.
Muharrem BARLAS	Teknisyen	Erzurum Çat İlçe Müd.	Samsun Asarcık İlçe Müd.
Mahmut ÇELİK	Teknisyen	Samsun Havza İlçe Müd.	Tokat İl Tarım Müd.
Harika VAROĞLU	Teknisyen	Amasya Merzifon İlçe Müd.	Samsun İl Tarım Müd.
Emine ASAR	Memur	Sivas İl Müd.	Samsun Terme İlçe Müd.
Sebahattin YILDIRIM	İşçi	Giresun İl Müd.	Samsun İl Tarım Müd.
Remzi UYSAL	İşçi	Samsun İl Tarım Müd.	Samsun Çarşamba İlçe Müd.

Emekliler

Adı Soyadı	Ünvanı
Yaşar TÜYSÜZ	Tekniker
Basri CERİT	Teknisyen
Gıyasettin ÇOPOĞLU	Vet. Sağlık Teknisyeni

Adı Soyadı	Ünvanı
Bahri ÖZDEMİR	Teknisyen
Erdoğan ÇETİNKOL	Tekniker

**Yaşam her gün ve her yerde yeniden başlar.
Emekli arkadaşlarımıza yeni yaşamlarında esenlikler dileriz.
Samsun Tarım İl Müdürlüğü**

**Benim üstünlüğüm, neyi
bilmediğimi bilmemdir. Sokrates**